

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMPARATIVNÍ ANALÝZA ČESKÉHO A ŠPANĚLSKÉHO SOUDNICTVÍ

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Ivo Petruš, Ph.D.

Autor práce: Pavla Procházková

Studijní obor: Španělský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3. ročník

2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice, 23. dubna 2009

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucímu své bakalářské práce Mgr. et Mgr. Ivo Petřů, Ph.D. za cenné rady a připomínky a čas, který mi věnoval při odborných konzultacích.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o soudním systému Španělského království a České republiky a vytváří komparativní analýzu těchto dvou soudních systémů. Vytvoření komparativní analýzy je jedním z hlavních cílů této práce. Španělské soudnictví je rozebíráno podrobněji než české.

V úvodu je pojednáno o historii soudnictví. Práce navazuje současnou platnou právní úpravou a zaměřuje se zejména na ústavní úpravu a právní úpravu organických zákonů.

Významnou část představuje kapitola týkající se základních principů, protože dokresluje strukturu a fungování soudního systému.

Stěžejní část tvoří popis struktury a fungování soudnictví Španělska a České republiky a jejich následné porovnání.

Samostatná kapitola je věnována problematice funkce soudců, českých přísedících a španělských porotních soudců.

Práce obsahuje resumé ve španělštině a dvojjazyčný glosář.

ABSTRACT

The bachelor thesis discusses judiciary of Spain and the Czech Republic and creates the comparative analysis of the both judiciary systems. The comparative analysis is one of the fundamental aims of the thesis. It gives more details about the judiciary of Spain.

Preliminary the thesis presents the history of judiciary and important landmarks concerning laws. Then it describes contemporary laws, especially the constitutional and organic laws.

Next part is focused on fundamental principles. It creates a very important part of the thesis because it completes the structure and function of spanish and czech judiciary.

Heart of the thesis is the description of the spanish and czech judicial structures and their comparison.

Last part is dedicated to the topic of judges and members of jury.

A summary in Spanish and a bilingual glossary are included.

OBSAH

Úvod	5
1. Historie španělského a českého soudnictví	7
1.1 Španělské soudnictví	7
1.2 České soudnictví	8
1.3 Komparace historie českého a španělského soudnictví	9
2. Platná právní úprava českého a španělského soudnictví	11
2.1 Přehled právních pramenů	11
2.1.1 Španělské království	11
2.1.2 Česká republika	11
2.2 Ústavní úprava soudnictví	12
2.2.1 Španělské království	12
2.2.2 Česká republika	13
2.2.3 Komparace ústavní úpravy českého a španělského soudnictví	13
2.3. Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní a zákon o soudech a soudcích	14
2.3.1 Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní	14
2.3.2 Zákon o soudech a soudcích	15
2.3.3 Komparace Organického zákona 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní a zákona o soudech a soudcích	15
3. Základní principy českého a španělského soudnictví	17
3.1 Obecná část	17
3.2 Komparace základních principů soudnictví	17
4. Struktura španělského a českého soudnictví	19
4.1 Španělské království	19
4.1.1 Obecná část	19
4.1.2 Smírčí soudy	20
4.1.3 „Prvoinstanční soudy“	20
4.1.4 Provinciální soudy	21
4.1.5 Vrchní soudy autonomních oblastí	22
4.1.6 Vrchní soud	23
4.1.7 Nejvyšší soud	24
4.1.8 Ústavní soud	25
4.1.9 Španělská soudcovská rada	27
4.2 Česká republika	28
4.2.1 Obecná část	28
4.2.2 Okresní soudy	29
4.2.3 Krajské soudy	29
4.2.4 Vrchní soudy	30
4.2.5 Nejvyšší soud	30
4.2.6 Nejvyšší správní soud	31
4.2.7 Ústavní soud	32
4.3 Komparace soudní struktury Španělského království a České republiky	32
5. Soudci, přísedící, porotní soudci	37
5.1 Soudci	37
5.1.1 Obecná část	37
5.1.2 Záruky nezávislosti	37
5.1.3 Jmenování do funkce soudce	38
5.1.4 Zánik funkce soudce	38
5.2 Přísedící, porotní soudci	39

5.2.1 Obecná část	39
5.2.2 Jmenování do funkce přísedícího, porotního soudce	39
5.2.3 Činnost přísedících a porotních soudců	40
Závěr	41
Résumé	43
Glosář	46
Seznam použité literatury	47
Seznam použitých právních předpisů	48
Seznam použitých internetových zdrojů	49

ÚVOD

Má bakalářská práce se nazývá „Komparativní analýza českého a španělského soudnictví“. Mezi mé hlavní cíle patří představit soudní systém Španělského království a České republiky a následně vytvořit komparaci těchto dvou systémů.

Soudnictví Španělského království a České republiky považuji za velmi vhodné ke komparaci. Přestože jsou základní principy soudnictví obou států velmi podobné, nalezneme zejména v oblasti soudní struktury mnoho rozdílů. Struktura španělského soudnictví je oproti české struktuře soudnictví složitější a mnohé prvky existující ve španělské soudní struktuře nenalezneme v české soudní struktuře a naopak. Např. ve Španělsku nebyla zřízena instituce Nejvyššího správního soudu, v České republice neexistují smírčí soudy. Základní principy jsou podobné, protože se v obou případech jedná o demokratické právní státy založené na principu dělby moci. Ovlivňuje to i skutečnost, že prodělaly podobný historický vývoj. Oba prošly ve 20. století totalitním obdobím, které se bezpochyby do soudnictví hluboce promítlo. Po pádu komunistického režimu u nás a Francova režimu ve Španělsku vznikala nová právní úprava, která se zakládá na demokratických hodnotách a situaci v soudnictví ze dne na den zcela změnila.

Téma své bakalářské práce jsem si vybrala z důvodu snahy využít a zdokonalit své dosavadní znalosti španělského jazyka, ze zájmu o právní španělštinu a španělské realie.

Práci jsem rozdělila do pěti kapitol. Věnuji se v nich historii, současné právní úpravě, základním principům, struktuře soudnictví a funkci soudců, přísedících a porotních soudců. Stěžejní část celé práce představuje kapitola zabývající se strukturou soudnictví. Podrobně rozebírá nejenom postavení a pravomoci soudů Španělska a České republiky, ale i soudcovských rad.

Kapitoly zabývající se historií, současnou právní úpravou a strukturou soudnictví vždy obsahují podkapitoly jednotlivě zaměřené na situaci ve Španělském království, v České republice a komparaci. Vzhledem k zadanému rozsahu bakalářské práce a značné podobnosti problematiky kapitol, ve kterých se věnuji základním principům a funkci soudců, přísedících a porotních soudců, pojednám v těchto kapitolách pouze o komparaci situace v České republice a ve Španělsku.

Mezi hlavní právní předpisy, o které se opírá má bakalářská práce, patří Ústava ze dne 27. prosince 1978 a Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní, v platném znění, Ústava České republiky a zákon o soudech a soudcích, v platném znění.

Při zpracování částí zabývajících se španělským soudnictvím a komparací je zcela nezbytné pracovat s oficiálními internetovými zdroji o španělské soudní moci. Na těchto internetových stránkách lze snadno vyhledat všechny právní předpisy, které pro svou bakalářskou práci potřebuji. Literatura v českém jazyce o španělském soudnictví je nedostatečná. Konkrétně uvedu všechny použité prameny v závěrečné části mé bakalářské práce.

Ve své práci budu používat vlastní překlady a dále překlady uvedené v titulu BRYNDA J.: Španělsko-český právní a ekonomický slovník, Linde Praha, Praha 2007.

1. HISTORIE ŠPANĚLSKÉHO A ČESKÉHO SOUDNICTVÍ

V této kapitole stručně představím historii španělského a českého soudnictví a v závěru pojednám o jejich komparaci.

Podkapitolu zaměřenou na historii španělského soudnictví začínám vyhlášením ústavy z roku 1812. Tato ústava znamenala velký krok k demokratickým hodnotám a stala se pro španělský národ významným symbolem. Historií soudnictví Českých zemí se zabývám od roku 1848, kdy byla vydána první ústava.

Cílem této kapitoly je představit čtenáři některé důležité a zajímavé momenty v historii soudnictví 19. a 20. století, které dokreslí současnou situaci a umožní lépe pochopit problematiku následujících kapitol.

1.1 Španělské soudnictví

V roce 1812 byla vyhlášena na svou dobu moderní demokratická ústava¹. Státní moc rozdělila na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Zakotvovala např. aplikaci práva výhradně soudy (čl. 242), skutečnost, že král ani kortesy nesměly vykonávat soudní moc (čl. 243), nepřeložitelnost soudců (čl. 252), veřejnost soudního řízení (čl. 302), zákaz mučení (čl. 303), funkci smírčího soudce, kterou vykonával starosta obce (čl. 282) atd.

Právní úprava byla v 19. století nestálá. Střídaly se ústavy a právní předpisy, které se vyznačovaly demokratickými prvky a dělbou státní moci, a právní předpisy, které demokratické principy rušily a tíhly k absolutismu.

V roce 1870 byl uzákoněn Prozatímní zákon o uspořádání soudní moci ze dne 15. září 1870² a v roce 1882 Doplňující zákon o uspořádání soudní moci ze dne 14. října 1882³. Tyto zákony platily až do nabytí účinnosti Organického zákona 6/1885, ze dne 1. července o moci soudní, tedy déle než celé jedno století. V průběhu této doby byly novelizovány a vznikaly i další právní předpisy, které tyto dva zákony doplňovaly. Prozatímní zákon o uspořádání soudní moci ze dne 15. září 1870 zakotvoval existenci obecních soudů⁴, vyšetřovacích soudů⁵, obvodních soudů⁶, oblastních soudů⁷ a Nejvyššího soudu⁸.

¹ Ústavě se přezdívá „la Pepa“, protože byla vyhlášena dne 19. března. V tento den se slaví svátek svatého José.

² Původní španělský název zní „Ley Provisional sobre organización del Poder Judicial de 15 de septiembre de 1870“.

³ Původní španělský název zní „Ley Adicional a la Orgánica del Poder Judicial de 14 de octubre de 1882“.

⁴ Původní španělský název zní „Juzgados municipales“.

V roce 1931 byla ustanovena demokratická ústava Španělské republiky. Zakotvovala existenci Nejvyššího soudu, soudů jemu podřízených a Ústavního soudu⁹. Instituci Ústavního soudu považuji z personálního hlediska za velmi zajímavou. Netvořili ho výhradně soudci, jak je tomu v dnešní době, ale představitelé zastávající vysoké státní funkce, zástupci všech regionů, dva zástupci jmenovaní advokátní komorou a čtyři vysokoškolské vyučující právnických fakult. Návrh na zahájení řízení u Ústavního soudu mohli podat mimo jiné jednotliví občané. Tento soud byl činný zejména v řízení o protiústavnosti zákonů, o stížnosti pro porušení práv jedince a kompetenčních žalobách.

Velký zlom přišel v roce 1939 s nástupem generála Franca k moci, nastaly hluboké změny ve státním zřízení, ve společnosti a tudíž i v soudnictví. Franco vyhlásil osm zákonů, které upravovaly rozdělení a hlavní aspekty státní moci během jeho vlády. Postavení ženy ve společnosti bylo oproti postavení muže podřadné, její právní status byl závislý na otci a po uzavření sňatku na manželovi. To se odrazilo i v soudnictví, žena se nesměla stát soudkyní.

V roce 1944 byl uzákoněn Rámcový zákon o reformě obecního soudnictví ze dne 19. července 1944¹⁰.

1.2 České soudnictví

„Převratné změny vnitřní organizace státu – hluboká reforma státního aparátu rakouského císařství se brzy po r. 1848 projevila také na úseku soudní organizace. Staré pozemkově vrchnostenské a feudalismem zatížené různorodé soudní orgány musely být nahrazeny novými soudními strukturami, kde by byl alespoň oslaben, ne-li vyloučen vliv absolutistické formy vlády, s níž se Rakousko nechtělo rozloučit.“¹¹

V Českých zemích byla první ústava vydána roku 1848¹². V 19. století následovaly další ústavy, které zakotvovaly nezávislost soudů. Soudnictví upravovala také celá řada dalších právních předpisů. V Českých zemích rozhodovaly následující soudy: okresní

⁹ Původní španělský název zní „Juzgados de instrucción“.

⁶ Původní španělský název zní „Tribunales de partido“.

⁷ Původní španělský název zní „Audiencias“. Zákon určil vznik patnácti oblastních soudů.

⁸ Původní španělský název zní „Tribunal Supremo“.

⁹ Původní španělský název zní „Tribunal de Garantías Constitucionales“.

¹⁰ Původní španělský název zní „Ley de Bases para la reforma de la Justicia Municipal de 19 de julio de 1944“.

¹¹ ADAMOVÁ, K., A KOL. Dějiny českého soudnictví do roku 1938. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005, s. 85.

¹² Tato ústava nikdy nevešla v platnost.

soudy¹³, sborové soudy první instance¹⁴, vrchní zemské soudy, soudy druhé instance a Nejvyšší soud. Na základě trestního řádu, zákona č. 119/1873 ř. z., byla trestní řízení vedena veřejně a ústně a byly znovu zavedeny porotní soudy¹⁵. V druhé polovině 19. století byly zavedeny živnostenské soudy, rozhodčí soudy, nejvyšší správní soud a říšský soud.

V roce 1920 byla uzákoněna ústava Československé republiky. Soudcům zaručovala nezávislost, jmenování do funkce bez časového omezení, dávala jim povinnost řídit se pouze platnými zákony a vymezovala inkompatibilitu funkcí. Minimální věkovou hranici soudce stanovila na 24 let. „Roku 1928 byla na celém území ČSR sjednocena soudní organizace.“¹⁶ Soudnictví vykonávaly řádné soudy, mezi něž patřily soudy okresní, krajské, vrchní¹⁷ a nejvyšší soud, soudy rozhodčí a soudy mimořádné, kterými byly soudy živnostenské, Labské plavební soudy a pojišťovací soudy. Velký význam měla instituce ústavního soudu.

V období let 1948 – 1989 sloužilo soudnictví k prosazování komunismu a k likvidaci jeho politických odpůrců. Často byli obžalováni odsouzeni za zcela smyšlené trestné činy. V roce 1950 byl uzákoněn trestní zákon ze dne 12. července 1950, který zcela vyhovoval komunistickému režimu a jeho praktikám.

1.3 Komparace historie českého a španělského soudnictví

Historii jsem rozebrala velice stručně. Právních předpisů v českých zemích i ve Španělsku vznikala celá řada, proto jsem uvedla pouze ty, které jsem považovala za klíčové. Často byly krátce po nabytí účinnosti novelizovány nebo zcela zrušeny a nahrazeny novými právními předpisy.

Postihnout historii struktury soudnictví, tím spíše vytvořit komparaci dvou států, je velmi obtížné. Často se měnila v závislosti na státním zřízení a uplatňované politice. Pokud soudní instituce přetrvávaly po delší dobu, byly přesto měněny jejich územní či věcné pravomoci. Ve své práci jsem vyjmenovala pouze příklady soudů. Navíc dostupnost literárních pramenů zabývajících se touto problematikou je špatná.

¹³ Okresní soudy rozhodovaly prostřednictvím samosoudců, byly charakteristické spojením s okresními správními úřady. K oddělení soudnictví od správy došlo až roku 1867 na základě základního zákona státního ze dne 21. prosince 1867, o moci soudcovské (zákon č. 144/1867 ř. z.).

¹⁴ Sborové soudy první instance byly nazývány také jako soudy krajské, případně c. k. zemské soudy, pokud sídlily v hlavních městech korunních zemí.

¹⁵ Porotními soudci se směli stát pouze majetní muži.

¹⁶ ADAMOVÁ, K., A KOL. Dějiny českého soudnictví do roku 1938. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005, s. 109.

¹⁷ Počet vrchních soudů byl stanoven na čtyři. Sídlily v Praze, Brně, Bratislavě a Košicích.

První ústava ve Španělsku i v českých zemích vznikla ve srovnatelném období, obě ústavy omezily moc panovníka a zakotvily nezávislost soudů. Soudní struktura druhé poloviny 19. století obou států byla podobná, v Českých zemích ale neexistovaly vyšetřovací soudy.

Principy soudnictví Československé republiky i Španělské republiky byly obdobné. V obou zemích byla zavedena instituce ústavního soudu.

Ve dvacátém století prošlo Španělsko i České země přibližně čtyřicetiletým totalitním obdobím, Španělsko fašistickým a Československo komunistickým. Soudnictví bylo nuceno sloužit aktuálním potřebám a ideologiím tehdejších režimů. Demokratické hodnoty byly potlačeny.

2. PLATNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA ČESKÉHO A ŠPANĚLSKÉHO SOUDNICTVÍ

Tuto podkapitolu bych ráda uvedla přehledem aktuální právní úpravy soudnictví ve Španělském království a v České republice. Vzhledem k velkému objemu norem vztahujících se k soudnictví uvedu pouze ty, které představují stěžejní právní úpravu a kterých se má práce bezprostředně dotýká.

2.1 Přehled právních pramenů

2.1.1 Španělské království

Základem právní úpravy soudnictví je Ústava ze dne 27. prosince 1978, tedy BOE¹⁸ č. 311 ze dne 29. prosince 1978. O soudní moci pojednává Hlava VI a o Ústavním soudu Hlava IX.

Základní právní předpis soudnictví je Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní, v platném znění.

Zákon upravující Ústavní soud je Organický zákon 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu, v platném znění.

Další použité právní předpisy jsou:

Organický zákon 4/1987, ze dne 15. července, o pravomoci a organizaci vojenského soudnictví, v platném znění.

Organický zákon 5/1995, ze dne 22. května, o porotních soudcích, v platném znění.

Organické nařízení o sboru soudních tajemníků ve znění královského dekretu 1608/2005, ze dne 30. prosince, v platném znění.

Nařízení 3/1995, z 7. června, o smírčích soudcích, v platném znění.

2.1.2 Česká republika

Nejvyšším českým právním pramenem soudnictví je Ústava České republiky, tedy zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992. Soudní moci je věnována hlava čtvrtá. V rámci ústavního pořádku se soudnictvím zabývá i Listina základních práv a svobod v hlavě páté s názvem Právo na soudní a jinou právní ochranu. Tato hlava obsahuje čl. 36 až 40.

Podrobně soudnictví upravuje zákon č. 6/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), v platném znění.

¹⁸ BOE je španělská zkratka pro Boletín Oficial del Estado, v České republice tomuto termínu odpovídá Sběrka zákonů.

Správním soudnictvím se zabývá zákon č. 150/2002 Sb. ze dne 21. března 2002, soudní řád správní, v platném znění.

Další použité právní předpisy jsou:

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, v platném znění.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

Zákon č. 182/1993 Sb. ze dne 16. června 1993, o Ústavním soudu, v platném znění.

Zákon č. 198/1994 Sb. ze dne 27. září 1994, o vyšších soudních úřednících, v platném znění.

2.2 Ústavní úprava soudnictví

2.2.1 Španělské království

V rámci Ústavy se soudnictvím zabývá především Hlava VI a Hlava IX. Hlava VI nese název Soudní moc. Hlava IX se nazývá Ústavní soud. Zmíním se i o dalších článcích Ústavy, které s právním uspořádáním státu, dělbou moci a soudnictvím souvisí.

Velmi důležité ve vztahu k soudnictví jsou bezpochyby ústavní články 1 a 9 Úvodní hlavy. Čl. 1 odst. 1 zakotvuje: „Španělsko je demokratický právní stát, který uznává jako nejvyšší hodnoty svého právního řádu svobodu, spravedlnost, rovnost a politickou pluralitu“¹⁹ (*překlad autorky*). Pro soudnictví demokratického státu jsou právě tyto demokratické principy primární. Navíc v historii evropských zemí dvacátého století nebyly v žádném případě samozřejmostí, ani dnes bychom je jako samozřejmost chápat neměli. Demokracie bývá vždy velmi křehká.

Čl. 9 odst. 1 zakotvuje: „Občané a státní moc podléhají Ústavě a zbylému právnímu řádu“²⁰ (*překlad autorky*). Tento vztah podřízenosti vůči Ústavě a právnímu řádu zaručuje, že Ústava a jiné zákony jsou závazné pro všechny občany i státní orgány. Dále podle čl. 9 odst. 3 Ústava mimo jiné zaručuje právní jistotu a zakazuje svévoli státní moci. Vzhledem k soudní moci to znamená, že i soudní moc je podřízena Ústavě a platným zákonům a představitelé soudnictví nesmí jednat v rozporu s Ústavou a platnými zákony.

Hlava VI - Soudní moc se skládá z článků 117 až 127. Určuje hlavní principy soudnictví jako je nezávislost, nepřeložitelnost, neodvolatelnost soudců a neslučitelnost

¹⁹ „España se constituye en un Estado social y democrático de Derecho, que propugna como valores superiores de su ordenamiento jurídico la libertad, la justicia, la igualdad y el pluralismo político.“

Čl. 1 odst. 1 Ústavy ze dne 27. prosince 1978.

²⁰ „Los ciudadanos y los poderes públicos están sujetos a la Constitución y al resto del ordenamiento jurídico.“ Čl. 9 odst. 1 Ústavy ze dne 27. prosince 1978.

funkce soudce s jinými funkcemi. Dále upravuje jednotu soudnictví, spolupráci s justicí, veřejnost rozsudků, odškodnění za soudní omyly, postavení soudů včetně Nejvyššího soudu, činnost Španělské soudcovské rady²¹, státního zastupitelství, jmenování nejvyššího státního zástupce, existenci instituce porotce a kriminální policie.

Hlava IX - Ústavní soud obsahuje články 159 až 165. Upravuje zejména složení a kompetence Ústavního soudu, způsob podání ústavní stížnosti a stížnosti pro porušení zákona a vydání publikace nálezů Ústavního soudu.

2.2.2 Česká republika

Existenci soudní moci a její orgány stanovuje čl. 2 odst. 1., který říká, že „lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní“²².

Čl. 4 ukládá soudní moci povinnost ochraňovat základní práva a svobody občanů. Občané mají tedy právo obrátit se na soud, jsou-li přesvědčeni, že jsou jim jejich práva upírána nebo porušována.

Těžištěm ústavní úpravy českého soudnictví je hlava čtvrtá. Obsahuje články 81 až 96, z toho sedm článků pojednává o Ústavním soudu.

Ústavní úprava soudnictví upravuje výkon soudní moci nezávislými soudy, zakotvuje a specifikuje funkci soudce a soudce Ústavního soudu, soudní soustavu, pravomoci soudů soudní soustavy a Ústavního soudu, způsob jednání před soudem.

2.2.3 Komparace ústavní úpravy českého a španělského soudnictví

Platná španělská Ústava je výrazně starší než česká. Jejich společným rysem je skutečnost, že obě vznikly po pádu starého režimu a znamenají pro svůj stát důležitý krok k demokracii. Španělská Ústava vznikla po pádu Francova režimu. Dne 31. října 1978 byla schválena kortesy, dne 6. prosince ratifikována španělskými občany v referendu a dne 27. prosince stvrzena králem. Česká Ústava byla schválena dne 16. prosince 1992 Českou národní radou, účinnosti nabyla dne 1. ledna 1993.

Španělská Ústava obsahuje samostatnou hlavu zabývající se Ústavním soudem, česká Ústava upravuje Ústavní soud v hlavě Moc soudní. Španělská Ústava také věnuje samostatný článek v hlavě Soudní moc státnímu zastupitelství a kriminální policii,

²¹ Původní španělský název zní „Consejo General del Poder Judicial“.

²² Čl. 2 odst. 1 zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992.

česká Ústava se o kriminální policii nezmiňuje vůbec a státní zastupitelství je zakotveno v hlavě Moc výkonná.

Ústavy se liší v obsahu a uspořádání jednotlivých hlav, odlišné je i zařazení hlavy o moci soudní, ve španělské Ústavě je řazena dále. Předchází jí šest hlav, v české Ústavě pouze tři. Hlava první španělské Ústavy obsahem i objemem přibližně odpovídá první hlavě české Ústavy a Listině základních práv a svobod. Španělsko dokument podobný Listině základních práv a svobod, který by byl součástí ústavního pořádku, nemá, proto zakotvuje odpovídající články přímo v Ústavě. Ve vztahu k soudnictví se jedná např. o právo na soudní a jinou právní ochranu.

V České republice i ve Španělském království je soudní moc založena na velmi podobných demokratických principech. Ústavy obou států tyto principy pevně stanovují. Jedná se zejména o nezávislost, nestrannost a neodvolatelnost soudců proti jejich vůli, inkompatibilitu jejich funkcí, vázanost soudců Ústavou a ostatními zákony, rovnost účastníků před soudem, ústnost a veřejnost jednání. Na těchto principech se zakládají organické zákony upravující soudnictví. Blíže pojednám o principech soudnictví obou států v následující kapitole.

Obsahem i objemem úpravy soudnictví jsou si obě ústavy podobné, přesto zde existují rozdíly. Např. obě Ústavy hovoří o soustavě soudů. Česká Ústava jednotlivé soudy této soustavy vyjmenovává, španělská Ústava se zmiňuje pouze o existenci Nejvyššího a Ústavního soudu a stanovuje, že jednotlivé soudy blíže určí organický zákon. Tím dává při tvorbě organického zákona zákonodárcům značnou volnost. Na druhou stranu to mohlo být vzhledem k historii španělské právní úpravy soudnictví nutností. Současná Ústava vznikala v roce 1978 a v té době ještě platily zastaralé zákony a soudní soustava se neshodovala s tou nynější, jejíž organický zákon nabyl účinnosti až v roce 1985.

2.3 Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní a zákon o soudech a soudcích

2.3.1 Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní

LOPJ²³ je základní organizační právní normou Španělského království týkající se soudnictví. Existenci tohoto zákona stanovuje španělská Ústava. V čl. 122 je zakotveno, že „organický zákon o soudní moci určí strukturu, fungování a správu soudů, dále

²³ Španělská právní úprava používá pro označení Organického zákona 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní, v platném znění, zkratkové slovo LOPJ. Španělsky se tento zákon nazývá „Ley Orgánica 6/1985, de 1 de Julio Del Poder Judicial“.

právní postavení soudců²⁴ a soudců působících v soudech vyššího stupně, kteří vytváří jedinečný jednotný sbor, a personálu justiční správy²⁵ (překlad autorky).

Vydání tohoto zákona bylo potřebné vzhledem k zastaralosti a rozptýlenosti dosavadní právní úpravy soudnictví. Z širšího úhlu pohledu velkou roli bezpochyby sehrály i nové politické a společenské poměry v zemi, které ve Španělsku nastaly po pádu frankistického režimu, a s nimi spojený vznik demokratické Ústavy z roku 1978. Právní úprava soudnictví se musela zakládat na principech zavedených touto Ústavou. Jednou ze změn bylo např. územní rozdělení moci ve státě. Autonomní oblasti získaly významné pravomoci v oblasti soudnictví.

Zákon byl publikován v BOE pod č. 157, ze dne 2. července 1985 a korekce chyb byla publikována v BOE pod č. 264, ze dne 4. listopadu 1985.

2.3.2 Zákon o soudech a soudcích

Zákon o soudech a soudcích je základním právním předpisem soudnictví České republiky. O jeho obsahu se zmíním v následující podkapitole.

2.3.3 Komparace Organického zákona 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní a zákona o soudech a soudcích

Obě právní úpravy představují základní právní předpis týkající se soudní moci, soudů a soudců. Po obsahové stránce jsou si velmi podobné, ale po stránce objemu a rozsahu zpracování podrobností úpravy je španělský zákon rozsáhlejší. Obsahuje 557 článků (předchází zdůvodnění a následuje 14 dodatečných ustanovení, 38 přechodných ustanovení, ustanovení přechodné a zrušovací, závěrečné ustanovení). Zákon o soudech a soudcích má 197 článků (následuje sedm příloh, vybraná ustanovení novel, přechodné ustanovení). Jeho podstatnou část tvoří výčet sídel okresních a krajských soudů. Španělský zákon sídla soudů autonomních oblastí nevyjmenovává.

Jak jsem již výše uvedla, španělská Ústava v čl. 122 zakotvuje existenci organického zákona a přesně vyjmenovává, co bude tento zákon obsahovat. Česká Ústava znění zákona o soudech a soudcích takto přesně nestanovuje, pouze se v některých člancích

²⁴ Španělština má pro české slovo soudce dva výrazy, španělskému slovu „juez“ odpovídá český výraz soudce. Ještě se však používá slovo „magistrado“, které označuje soudce působícího v soudech vyššího stupně. Soudy vyššího stupně se myslí provinciální soudy, vrchní soudy autonomních oblastí, Vrchní soud, Nejvyšší soud a Ústavní soud. Ve své práci budu pro zjednodušení používat českého slova soudce.

²⁵ „La ley orgánica del poder judicial determinará la constitución, funcionamiento y gobierno de los Juzgados y Tribunales, así como el estatuto jurídico de los Jueces y Magistrados de carrera, que formarán un Cuerpo único, y del personal al servicio de la Administración de Justicia.“ Čl. 122 odst. 1 Ústavy ze dne 27. prosince 1978.

(např. čl. 91 odst. 2) zmiňuje, že uvedené věci stanoví zákon. Přesto jsou oba zákony po obsahové stránce podobné.

Poměrně mnoho článků španělského zákona bylo novelizováno, což souvisí s datem jeho vzniku, kterým je rok 1985. Naopak česká právní úprava je mladá, zákon o soudech a soudcích vznikl roku 2001.

3. ZÁKLADNÍ PRINCIPY ČESKÉHO A ŠPANĚLSKÉHO SOUDNICTVÍ

3.1 Obecná část

Soudnictví České republiky i Španělského království je založeno na podobných principech, neboť se jedná o demokratické právní státy. Ve většině případů se principy odlišují pouze rozsahem a způsobem uplatnění. Vzhledem ke značné podobnosti se zmíním o českých a španělských principech soudnictví pouze stručně a společně.

Principy soudnictví se rozdělují na principy organizační a procesní, navzájem se velmi prolínají a je obtížné přesně stanovit, do které kategorie příslušný princip patří. Z tohoto důvodu nebudu toto dělení nadále rozlišovat a uvedu základní organizační a procesní principy, které jsou při řízení v rámci jednotlivých druhů soudnictví ve Španělsku a v České republice společné. Principy soudnictví jsou zakotveny v ústavním pořádku obou států, další zákony je zpravidla rozvádí a blíže specifikují.

3.2 Komparace základních principů soudnictví

Mezi základní principy soudnictví patří: výkon soudní moci pouze soudem, výkon soudní moci ve jménu republiky (Česká republika) / krále (Španělské království), nezávislost, nestrannost a nepřeložitelnost soudců, vázanost soudce platnými zákony, zásada zákonného soudce, rozhodování senátem a samosoudcem, účast lidu na výkonu soudní moci, veřejnost řízení, rovnost účastníků před soudem, tajnost porad o hlasování atd.

Soudní soustava je jednotná. Soudnictví mohou vykonávat pouze zákonem stanovené soudy, které dohromady tvoří jeden celek. Přestože mají španělské autonomní oblasti rozsáhlé pravomoci, jsou na jejich území zřizovány pouze ty soudy, které zakotvuje zákon. Autonomní oblasti tudíž nemají pravomoc vytvořit vlastní jedinečnou soudní soustavu. Základní právní úpravu této skutečnosti představují následující ústavní články. Čl. 149 zakotvuje, že soudní systém je výlučnou pravomocí státu. Jednotu soudní soustavy určuje čl. 117 odst. 5: „Princip soudní jednoty je základem organizace a fungování soudů...“²⁶ (překlad autorky).

Soudy je možné rozčlenit na základě jednotlivých stupňů nebo na základě územního rozdělení jejich kompetencí.

²⁶ „El principio de unidad jurisdiccional es la base de la organización y funcionamiento de los Tribunales.“

Čl. 117 odst. 5 Ústavy ze dne 27. prosince 1978.

Soudní moc je vykonávána výhradně prostřednictvím nezávislých soudců a soudů. Do rozhodování soudců nesmí zasahovat žádný státní, ani jiný orgán. Na druhou stranu jsou soudy oprávněny vykonávat pouze ty úkony, které jim výslovně ukládá zákon. Soudcovskou nezávislost podporují záruky, jakými jsou např. nepřeložitelnost a neodvolatelnost soudců, o této problematice pojednám v kapitole páté. Soudci jsou vázáni platnými zákony a mezinárodními smlouvami a jsou povinni rozhodovat na základě svého nejlepšího vědomí a svědomí. Řízení vedou nestranně, objektivně a bez podjatosti.

Nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. V dané věci je vždy oprávněn rozhodovat pouze zákonem stanovený soudce, který je určen na základě zákonem zakotvené věcné a místní příslušnosti soudů, pevného složení soudů, senátů a předem stanoveného rozvrhu práce soudců. V České republice jsou rozsudky vyhlášovány jménem republiky, ve Španělském království ve jménu krále.

Soudci zasedají buď v senátu, nebo rozhoduje samosoudce. Na soudní moci se v případech, které stanovuje zákon, podílí lid, tedy laický prvek bez vysokoškolského právního vzdělání. V České republice tento laický prvek představují přisedící zasedající u okresních a krajských soudů, ve Španělsku porotní soudci, kteří jsou činní u provinciálních soudů.

Soudní řízení probíhá za účasti veřejnosti, veřejnost může být vyloučena pouze ze zákonem stanovených důvodů, rozsudek je vyhlášen veřejně. Příčinou zásady veřejnosti jednání je především kontrola nestrannosti a nezávislosti rozhodování soudů ze strany občanů. Porada a hlasování senátu, které probíhají před vyhlášením rozsudku, jsou vedeny tajně, tedy bez účasti veřejnosti. Účastníci řízení jsou si před soudem rovni.

4. STRUKTURA ŠPANĚLSKÉHO A ČESKÉHO SOUDNICTVÍ

4.1 Španělské království

4.1.1 Obecná část

Výkon soudní moci přísluší výhradně soudům a soudcům, kteří tak činí vždy ve jménu krále. Jiné státní orgány nesmí soudní moc vykonávat, na druhou stranu soudci a soudy mohou vykonávat pouze funkce a činnosti, ke kterým je výslovně opravňuje zákon. Hlavním úkolem soudů je ochraňovat práva občanů a veřejný zájem. Španělská soudní soustava je poměrně složitá.

Ústava zakotvuje právo na autonomii národů a regionů a umožňuje tak následný vznik autonomních oblastí. Na vzniklé autonomní oblasti převádí některé legislativní a výkonné pravomoci. Autonomní oblasti a obce získávají některé pravomoci v oblasti soudnictví, jedná se např. o návrh nebo jmenování do určitých funkcí.

Vlastní soudní soustavu ovšem autonomní oblasti nemají, španělské soudnictví je jedinečné a jeho strukturu a funkce určuje výhradně stát. Čl. 122 odst. 1 stanovuje, že soudci a soudci působící v soudech vyššího stupně vytváří jedinečný jednotný sbor.

Soudní moc ve Španělském království vykonávají následující soudy: smírčí soudy²⁷, soudy prvního stupně a vyšetřovací soudy, soudy obchodní, soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách, soudy trestní, správní, pracovní, soudy pro mladistvé a soudy dohlížející nad výkonem trestu²⁸, provinciální soudy²⁹, vrchní soudy autonomních oblastí³⁰, Vrchní soud³¹, Nejvyšší soud³². Dalšími soudy jsou Ústavní soud³³ a následující vojenské soudy: oblastní vojenské vyšetřovací soudy³⁴, centrální vojenské vyšetřovací soudy³⁵, oblastní vojenské soudy³⁶, Centrální vojenský soud³⁷, vojenský senát Nejvyššího soudu³⁸.

²⁷ Původní španělský název zní „Juzgados de paz“.

²⁸ Původní španělský název zní „Juzgados de Primera Instancia e Instrucción, de lo Mercantil, de Violencia sobre la Mujer, de lo Penal, de lo Contencioso-administrativo, de lo Social, de Menores y de Vigilancia Penitenciaria“.

²⁹ Původní španělský název zní „Audiencias Provinciales“ (*překlad autorky*).

³⁰ Původní španělský název zní „Tribunales Superiores de Justicia“.

³¹ Původní španělský název zní „Audiencia Nacional“.

³² Původní španělský název zní „Tribunal Supremo“.

³³ Původní španělský název zní „Tribunal Constitucional“.

³⁴ Původní španělský název zní „Juzgados Togados Militares Territoriales“.

³⁵ Původní španělský název zní „Juzgados Togados Militares Centrales“.

³⁶ Původní španělský název zní „Tribunales Militares Territoriales“.

³⁷ Původní španělský název zní „Tribunal Militar Central“.

³⁸ Původní španělský název zní „Sala de lo Militar del Tribunal Supremo“.

4.1.2 Smírčí soudy

Smírčí soudy se zřizují v každé obci, ve které nesídlí soud prvního stupně a vyšetřovací soud. Tyto soudy jsou činné v civilním a trestním řízení, jejich pravomoci přesně specifikuje zákon, mají velmi omezené kompetence. Rozhodují v civilním řízení, pokud žaloba nepřesahuje částku 90 EUR, a dále ve smírčím řízení. V rámci trestního práva vedou přestupkové řízení. Smírčí soudy plní také funkci matričního úřadu.

Soudci smírčích soudů jsou navrženi obecním úřadem, do funkce je jmenuje vrchní soud příslušné autonomní oblasti na období čtyř let. Nově jmenovaní soudci smírčích soudů skládají slib před soudcem soudu první instance a vyšetřovacího soudu.

Kandidát na soudce smírčího soudu nemusí být promovaný právník, musí ovšem splňovat jiné zákonné podmínky: být španělské národnosti, být plnoletý, nebýt odsouzen ani stíhán za spáchání úmyslného trestného činu, být plně právně způsobilý. Soudci smírčího soudu by měli mít trvalé bydliště v obci sídla smírčího soudu, v níž vykonávají funkci soudce. Soudci smírčího soudu nesmí příslušet k politickým stranám ani odborům. Další funkce, které nesmějí vykonávat, přesně stanovuje zákon.

4.1.3 „Prvoinstanční soudy“

Mezi „prvoinstanční soudy“ autonomních oblastí patří: soudy prvního stupně a vyšetřovací soudy, soudy obchodní, soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách, soudy trestní, správní, pracovní, soudy pro mladistvé a soudy dohlížející nad výkonem trestu.

Každý z těchto soudů sídlí v hlavním městě každého správního obvodu³⁹, podle tohoto města také nese svůj název. Do kompetence soudů spadá vždy celé území příslušného správního obvodu. Zákon stanovuje, kdy může být v rámci jednoho správního obvodu zřízeno více soudů stejného typu a kdy soud nesídlí v hlavním městě správního obvodu.

Soudy prvního stupně jsou činné především ve sporech, které zákon nepřiděluje jiným soudům, a ve druhé instanci proti rozhodnutí smírčích soudů.

Mezi kompetence vyšetřovacích soudů patří například vyšetřování případů, které budou následně projednávány provinciálními soudy, rozhodování o opravných prostředcích proti usnesení smírčích soudů.

³⁹ Původní španělský název zní „partido“. Správní obvod je administrativní jednotka, pod níž spadá několik obcí. Tyto obce zároveň náležejí jedné autonomní oblasti.

Obchodní soudy fungují od 1. září 2004 a rozhodují v obchodních a konkurzních věcech. Sídlo obchodního soudu může být umístěno mimo hlavní město správního obvodu, pokud to vyžaduje hospodářská situace a geografické rozmístění průmyslu. Obchodní soud v Alicante má navíc v první instanci pravomoc jednat v procesech týkajících se komunitárních ochranných známek, kreseb a vzorů. Tato pravomoc se vztahuje na celé území Španělského království.

Soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách mají kompetence v rámci civilního i trestního řízení. V civilním řízení jsou činné například ve věci neplatnosti rozvodu, určení původu, souhlasu k adopci. V rámci trestního řízení rozhodují o trestných činech proti rodinným právům a povinnostem, trestným činům založených na fyzickém násilí, zastrašování nebo omezování osobní svobody, které bylo spácháno na ženě, pokud byl pachatel s obětí svázán manželským, obdobným citovým, příbuzenským, poručnickým nebo opatrovnickým vztahem.

Pracovní soudy rozhodují ve věcech pracovních a sociálního zabezpečení.

Soudy dohlížející nad výkonem trestu mají pravomoci: „... ve věci výkonu trestu odnětí svobody a bezpečnostních opatření, soudní kontroly disciplinárních pravomocí vězeňských orgánů, ochrany práv a prospěchu vězňů umístěných ve věznicích a dalších, které určuje zákon“⁴⁰ (*překlad autorky*).

Soudy pro mladistvé rozhodují v řízení, ve kterém vystupují osoby ve věku 14 až 18 let⁴¹ jako podezřelé osoby.

V Madridu sídlí centrální trestní soudy, centrální správní soudy, centrální soudy dohlížející nad výkonem trestu, centrální vyšetřovací soudy a centrální soud pro mladistvé. Hlavním úkolem centrálních vyšetřovacích soudů je vést vyšetřování ve věcech, o nichž později bude vést soudní řízení trestní senát Vrchního soudu, případně centrální trestní soudy.

4.1.4 Provinciální soudy

Provinciálním soudům přísluší pravomoci v oblasti práv na celém území odpovídající provincie, sídlo provinciálního soudu je vždy umístěno v hlavním městě

⁴⁰ „... en materia de ejecución de penas privativas de libertad y medidas de seguridad, control jurisdiccional de la potestad disciplinaria de las autoridades penitenciarias, amparo de los derechos y beneficios de los internos en los establecimientos penitenciarios y demás que señale la ley.“

§ 94 odst. 1 Organického zákona 6/1985, z 1. července o moci soudní, v platném znění.

⁴¹ V zákonem stanovených případech mohou soudy pro mladistvé rozhodovat i o podezřelých osobách ve věku 18 až 21 let.

provincie. Od tohoto města je odvozen název soudu. Zákon umožňuje vytvořit samostatná oddělení soudu i mimo hlavní město provincie.

Provinciální soudy jsou obvykle tvořeny předsedou soudu a dvěma nebo více soudci vyššího stupně. Další možnosti a podmínky složení soudu a počtu soudců určuje § 81 LOPJ.

Provinciální soudy rozhodují v trestním a civilním řízení ve věcech, které jim přesně stanovuje zákon a které nepřísluší jinému orgánu. Ve své práci uvedu pouze nejdůležitější funkce tohoto soudu. V rámci trestního řízení jsou tyto soudy činné ve věci trestných činů; v opravných prostředcích proti rozsudkům vyneseným vyšetřovacími soudy nebo trestními soudy v rámci dané provincie; v opravných prostředcích proti rozsudkům vyneseným soudy ve věci dohledu nad výkonem trestu; v opravných prostředcích proti rozsudkům vyneseným soudy ve věci násilí spáchaném na ženách. Dále rozhodují v opravných prostředcích proti rozsudkům vyneseným soudy ve věci mladistvých. V civilním řízení jsou tyto soudy činné v opravných prostředcích proti rozsudkům vyneseným soudy první instance, obchodními soudy v první instanci a soudy ve věci násilí spáchaném na ženách.

Provinciálním soudům přísluší posuzování sporů ve věci soudní příslušnosti v trestním a civilním řízení.

V zákonem stanovených případech se na soudním řízení před provinciálními soudy účastní porotní soudci. Porotní soud se skládá z devíti členů poroty a soudce, který této porotě předsedá. Podrobněji se budu problematice porotních soudců věnovat v kapitole páté.

4.1.5 Vrchní soudy autonomních oblastí

Vrchní soudy autonomních oblastí jsou nejvyššími soudními orgány na území příslušných autonomních oblastí. V rámci každé autonomní oblasti je zřízen jeden vrchní soud autonomní oblasti. Tento soud je vždy pojmenován po názvu příslušné autonomní oblasti.

Vrchní soudy autonomních oblastí tvoří tři senáty: civilní a trestní senát, správní senát, pracovní senát. V rámci těchto senátů mohou být vytvářeny i sekce. Vrchním soudům autonomních oblastí předsedá vždy jeden předseda, dále je soud tvořen předsedy jednotlivých sekcí a soudci vyššího stupně jednotlivých senátů a případně i jednotlivých sekcí, pokud je soud zřídl.

Jednotlivé senáty vrchních soudů autonomních oblastí mají široké pravomoci, rozhodují v zákonem stanovených případech jako soudy první instance, dále o opravných prostředcích proti rozhodnutím nižších soudních orgánů se sídlem v dané autonomní oblasti a o kompetenčních sporech mezi těmito soudními orgány.

Civilní senát řeší civilní žaloby např. proti předsedovi a členům vládní rady autonomní oblasti, členům zákonodárského shromáždění a soudcům provinciálních soudů a to za činy spáchané v rámci výkonu jejich funkce. Trestnímu senátu přísluší vedení předběžného vyšetřování a soudního procesu proti soudcům a státním zástupcům za přestupky a trestné činy spáchané v souvislosti s výkonem jejich funkce v dané autonomní oblasti.

Správní senát rozhoduje jako jediná instance ve správní žalobě proti jednání vlády autonomní oblasti. Pracovní senát řeší soudní spory týkající se zájmů zaměstnanců a zaměstnavatelů a odvolací řízení proti rozhodnutí obchodních soudů v oblasti pracovních záležitostí.

4.1.6 Vrchní soud

Vrchní soud má soudní pravomoc na celém území Španělského království, jeho sídlo se nachází v Madridu.

Vrchnímu soudu předsedá předseda, jehož funkční období je pětileté. Dále je vrchní soud tvořen předsedy jednotlivých senátů a soudci senátů a sekcí. Skládá se ze čtyř senátů: trestního senátu, odvolacího trestního senátu, správního senátu a pracovního senátu.

Trestní senát rozhoduje ve věci závažných trestných činů a trestných činů přesahujících geografickou oblast a pravomoc soudů jedné autonomní oblasti. V první instanci se jedná zejména o trestné činy spáchané proti Koruně, dále trestné činy falšování peněz, zpronevěry, podvodů, které mohou ovlivnit prosperitu národního hospodářství, obchodu s drogami, podvodů s farmaceutickými látkami a trestné činy spáchané mimo území Španělského království, jejichž posouzení náleží španělským soudům. Jedná v procesech výkonu evropských nařízení o zadržení a předání osob do ciziny. Působí jako soud druhé instance při odvolání proti rozsudkům centrálního trestního soudu, centrálního vyšetřovacího soudu, centrálního soudu pro mladistvé a centrálního soudu dohlížejícího nad výkonem trestu.

Odvolací trestní senát byl vytvořen roku 2003. Představuje druhou instanci trestního řízení Vrchního soudu, řeší odvolání proti rozsudkům vyneseným trestním senátem.

Věnuje se výhradně nejzávažnějším trestným činům, terorismu, organizovanému zločinu, hospodářským trestným činům a obchodu s drogami. Vzhledem ke společenské situaci ve Španělsku je velmi důležité, že trestné činy spojené s terorismem neřeší soudy autonomních oblastí, ale Vrchní soud, jehož kompetence sahají na území celého státu. Je nemyslitelné, že by např. soudy autonomní oblasti Baskicko řešily teroristické zločiny spáchané organizací ETA.

Správní senát vede soudní řízení především ve věci odvolání proti rozhodnutím ministrů a náměstků ministrů, rozsudkům centrálního správního soudu a projednává kompetenční spory mezi centrálními správními soudy.

Pracovní senát rozhoduje např. ve sporech o neplatnosti kolektivních smluv.

4.1.7 Nejvyšší soud

Nejvyšší soud je nejvyšším soudním orgánem, jehož pravomoc se vztahuje na celé území Španělského království. Vyloučen je pouze ústavní pořádek, jelikož ten patří výhradně do kompetence Ústavního soudu. Rozhodnutí Nejvyššího soudu je nezvratné, může být napadeno pouze v případě, že Ústavní soud shledá pochybení týkající se porušení základních práv a svobod. Existence Nejvyššího soudu je zakotvena v čl. 123 Ústavy. Jeho sídlo se nachází v Madridu.

V čele Nejvyššího soudu stojí předseda, který je jmenován do funkce králem na návrh Španělské soudcovské rady na pětileté období. Po jmenování se stává nejen předsedou Nejvyššího soudu, ale také předsedou Španělské soudcovské rady, tedy nejvyšším představitelem soudní moci Španělského království.

Nejvyšší soud je tvořen civilním, trestním, správním, pracovním a vojenským senátem. Dále jsou v rámci Nejvyššího soudu svolávány speciální senáty, kompetenční, konfliktní, zvláštní.

Civilní senát rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v civilním řízení a o civilních žalobách ve věci trestných činů vedených proti vysoce postaveným státním úředníkům, soudcům a státním zástupcům.

Trestní senát rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v trestním řízení, o předběžném řízení a zahájení trestního stíhání proti vysoce postaveným státním úředníkům, soudcům a státním zástupcům.

Správní senát je jediná instance činná ve správním řízení vedeném proti úkonům a nařízením stanovených orgánů a institucí.

Vojenský senát rozhoduje ve věci vojenských trestných činů, které jsou zakotveny v Organickém zákoně 4/1987, ze dne 15. července, o pravomoci a organizaci vojenského soudnictví, v platném znění.

Konfliktní senát řeší spory mezi vojenskými soudy a ostatními soudními orgány. Kompetenční senát rozhoduje ostatní kompetenční spory. Zvláštní senát rozhoduje ve věci námitky, předběžného vyšetřování, zahájení trestního stíhání, civilní žaloby založené na skutkové podstatě spáchané v rámci výkonu funkce proti předsedovi Nejvyššího soudu, předsedům senátů Nejvyššího soudu a ostatním soudcům Nejvyššího soudu, dále o opravných prostředcích proti rozhodnutí správního senátu Nejvyššího soudu, o žalobách založených na soudním pochybení senátu Nejvyššího soudu a o protiprávnosti politických stran.

Kompetenční soud je činný v kompetenčních sporech mezi soudními orgány a vládou.

4.1.8 Ústavní soud

Ústavní soud je zcela nezávislým soudním orgánem, jehož působnost zasahuje na celé území Španělského království. Sídlí v Madridu⁴². Jeho hlavním úkolem je ochrana ústavnosti. Právní úpravě Ústavního soudu se věnuje Hlava IX Ústavy a Organický zákon 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu, v platném znění.

Soudci tohoto soudu jsou povinni řídit se výhradně Ústavou a LOTC, v platném znění.

O kompetencích Ústavního soudu hovoří čl. 161 Ústavy a § 2 LOTC⁴³, v platném znění. § 2 odst. 1 LOTC odcituji celý, protože pravomoci ústavního soudu považuji za nejpodstatnější část této podkapitoly a tato citace usnadní pozdější komparaci španělského Ústavního soudu s českým Ústavním soudem. Přesné znění tohoto článku navíc poskytne českému čtenáři představu o významnosti a váze tohoto soudu v rámci španělského soudnictví i společnosti.

§ 2 odst. 1 LOTC zakotvuje, že „Ústavní soud rozhoduje v případech a způsobem, který stanovuje tento zákon:

⁴² Dne 6. září 1990 byl levicovou teroristickou skupinou GRAPO (Grupos de Resistencia Antifascista Primero de Octubre) spáchán bombový útok na budovu Ústavního soudu.

⁴³ Španělská právní úprava používá pro označení Organického zákona 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu, zkratkové slovo LOTC. Španělsky se zákon nazývá Ley Orgánica 2/1979, de 3. de Octubre, del Tribunal Constitucional.

- a) o ústavní stížnosti vztahující se na zákony, právní předpisy a nařízení s platností zákona,
- b) o ústavní stížnosti pro porušení veřejných práv a svobod podle čl. 53 odst. 2 Ústavy⁴⁴,
- c) o kompetenčních sporech mezi státem a autonomními oblastmi a jednotlivými autonomními oblastmi mezi sebou,
- d) o sporech mezi státními ústavními orgány,
- d) bis. o sporech týkajících se obrany místní samosprávy,
- e) o souladu mezinárodních smluv s ústavním pořádkem,
- f) o námitkách podle čl. 161 odst. 2 Ústavy⁴⁵,
- g) o přezkoumání, zda jmenování soudci Ústavního soudu splňují požadavky stanovené Ústavou a tímto zákonem pro výkon této funkce,
- h) o jiných věcech, které jim přisuzuje Ústava a organizační zákony⁴⁶ (*překlad autorky*).

Řízení před Ústavním soudem o protiústavnosti se zahajuje na základě ústavní stížnosti, na žádost soudu nebo soudce. Ústavní stížnost může podat předseda vlády, ombudsman, padesát poslanců nebo padesát senátorů, v omezených případech na poli autonomie své autonomní oblasti i výkonné orgány komor a zákonodárné shromáždění autonomních oblastí. Soudní orgán nechá přezkoumat Ústavním soudem právní normu, pokud má pochybnosti o jejím souladu s Ústavou a pokud je právě na této normě závislý rozsudek projednávaného procesu. Nálezy Ústavního soudu jsou publikovány

⁴⁴ Podle čl. 30 Ústavy se tento článek týká odepření povinné vojenské služby a občanských povinností.

⁴⁵ Tento článek se týká pravomoci vlády podat námitku u Ústavního soudu proti rozhodnutí, které bylo přijato orgány autonomních oblastí.

⁴⁶ „El Tribunal Constitucional conocerá en los casos y en la forma que esta Ley determina:

- a) Del recurso y de la cuestión de inconstitucionalidad contra Leyes, disposiciones normativas o actos con fuerza de Ley.
 - b) Del recurso de amparo por violación de los derechos y libertades públicos relacionados en el artículo 53.2 de la Constitución.
 - c) De los conflictos constitucionales de competencia entre el Estado y las Comunidades Autónomas o de los de éstas entre sí.
 - d) De los conflictos entre los órganos constitucionales del Estado.
 - d) bis. De los conflictos en defensa de la autonomía local.
 - e) De la declaración sobre la constitucionalidad de los Tratados Internacionales.
 - f) De las impugnaciones previstas en el número 2 del artículo 161 de la Constitución.
 - g) De la verificación de los nombramientos de los Magistrados del Tribunal Constitucional, para juzgar si los mismos reúnen los requisitos requeridos por la Constitución y la presente Ley.
 - h) De las demás materias que le atribuyen la Constitución y las Leyes orgánicas.”
- § 2 odst. 1 Organického zákona 2/1979, ze dne 3. října, o Ústavním soudu, v platném znění.

v BOE. S deklarací protiústavnosti zároveň rozsudek prohlašuje dotčené právní předpisy a normy za neplatné.

Ústavní soud je sestaven z 12-ti soudců působících v soudech vyššího stupně, kteří jsou označováni jako „magistrados“. Do funkce jsou jmenováni králem na devítileté období. Každé tři roky je obměněna třetina soudců. Jmenování je uskutečněno na základě návrhů kongresu, senátu, vlády a Španělské soudcovské rady. Kongres i senát navrhuje po čtyřech členech, vláda a Španělská soudcovská rada po dvou. Inkompatibilita funkcí soudců Ústavního soudu je oproti soudcům ostatních soudů širší.

Jeden ze soudců zastává funkci předsedy. Je jmenován králem na období tří let na základě výsledku tajného hlasování pléna Ústavního soudu. Do této funkce může být zvolen znovu pouze jedenkrát.

Soudci rozhodují v plénu, šestičlenném senátu nebo tříčlenné sekci. V rámci Ústavního soudu vždy existují dva senáty. Plénum se zabývá přesně vymezenými případy zakotvenými v § 10 LOTC. Jedná se o nejzávažnější kauzy, například rozhodování o souladu mezinárodních smluv s ústavním pořádkem.

4.1.9 Španělská soudcovská rada

Španělská soudcovská rada představuje samosprávný orgán, do jehož pravomoci spadají veškeré soudy Španělského království. Hlavní funkcí je nezávisle na jiných orgánech a institucích dohlížet na dodržování nezávislosti fungování a rozhodování soudů a soudců při výkonu jejich soudcovské činnosti. V současnosti sídlí ve čtyřech pobočkách, dvě z nich se nachází v Madridu, jedna v Barceloně a jedna v Donostia-San Sebastián.

Existenci Španělské soudcovské rady zakotvuje Ústava v čl. 122 odst. 2 a 3. V rámci LOPJ jsou jí věnovány § 107 až 148.

Mezi kompetence Španělské soudcovské rady patří zejména návrh na jmenování předsedy Nejvyššího soudu a Španělské soudcovské rady, jmenování soudců působících v soudech vyššího stupně, především soudců Ústavního a Nejvyššího soudu, předsedů vrchních soudů autonomních oblastí a dalších soudců včetně generálního sekretáře, dohled nad soudci a soudy španělského soudního systému, výběr a vzdělávání soudců, publikace rozsudků a rozhodnutí soudů.

Předseda Nejvyššího soudu je zároveň předsedou Španělské soudcovské rady. Rada je tvořena dalšími dvaceti členy, které jmenuje do funkce král. Jejich funkční období je pětileté.

Členové Španělské soudcovské rady nesmí vykonávat žádné jiné funkce a zaměstnání, jedinou výjimku představuje správa vlastního a rodinného majetku. Rada se skládá ze sedmi orgánů, jsou jimi: předseda, místopředseda, plénium, stálá, disciplinární a posudková komise včetně komise dohlížející na rovnost mezi muži a ženami. Členové jednotlivých komisí jsou jmenovány plénem Španělské soudcovské rady na období jednoho roku.

4.2 Česká republika

4.2.1 Obecná část

Strukturu soudní soustavy České republiky zakotvuje Ústava v čl. 91 odst. 1: „Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy...“⁴⁷ Existenci Ústavního soudu stanovuje čl. 83 Ústavy.

Soudnictví rozdělujeme na soudnictví civilní, trestní, správní a ústavní. Zjednodušeně řečeno civilní soudnictví se zabývá řešením soudních pří mezi občany, trestní soudnictví posuzuje vinu a případně určuje výši trestu, správní soudnictví přezkoumává rozhodnutí správních orgánů, ústavní soudnictví ochraňuje ústavnost České republiky. Soudy náležející do soustav civilních a trestních soudů souhrnně nazýváme obecnými soudy. Rozdíl mezi uvedenými druhy soudnictví i jeho praktické důsledky řeší I. Schelleová⁴⁸. Výše uvedené rozdělení soudnictví má vliv na strukturu soudní soustavy a pravomoci jednotlivých soudů.

Spory lze řešit nejenom před soudními orgány, ale po vzájemné dohodě stran sporu i alternativně prostřednictvím rozhodčího soudnictví. Rozhodčí soudnictví používá v předsporovém stadiu formu zprostředkování a ve sporovém stadiu formu smířčího nebo rozhodčího řízení. „Rozhodčí řízení můžeme definovat jako soukromoprávní řízení probíhající pod kontrolou a na základě smlouvy účastníků, kterou je spor mezi nimi předkládán k posouzení jimi vybranému nezávislému subjektu a kde výsledkem řízení je vyřešení sporu s konečnou platností rozhodnutím rozhodce,

⁴⁷ Čl. 91 odst. 1 zákona č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992.

⁴⁸ SCHELLEOVÁ, I., A KOL. Organizace soudnictví a právní služby. Praha: Alfa Publishing, Brno: B.I.B.S., 2006, s. 12-14.

jež je závazné pro účastníky a vynutitelné zákonnými prostředky.“⁴⁹ Rozhodčí soudnictví uskutečňují rozhodci a stálé rozhodčí soudy, kterými jsou Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, Burzovní rozhodčí soud a Burzovní rozhodčí soud pro komoditní burzy.

4.2.2 Okresní soudy

Nejnižší soudy české soudní struktury jsou okresní soudy. Rozhodují v první instanci v civilních a trestních věcech a přezkoumávají rozhodnutí správních orgánů. Jedná se o procesy, které v první instanci nespádají do pravomoci krajských a vrchních soudů. V trestních věcech jsou činné okresní soudy, pokud zákon za daný trestný čin neumožňuje uložit trest vyšší než pětileté odnětí svobody. V případě trestu odnětí svobody s dolní hranicí pěti let a vyšší včetně výjimečného trestu jsou pravomocné krajské soudy. Zákon taxativně stanovuje trestné činy s nižší než pětiletou sazbou odnětí svobody, ve kterých v první instanci nerozhodují okresní soudy, nýbrž soudy krajské. Jedná se například o trestný čin teroru. V České republice bylo zřízeno 85 okresních soudů, v Praze se nachází 10 z nich, nazývají se obvodní soudy, okresní soud v Brně se jmenuje Městský soud v Brně. Navíc existují tři pobočky okresních soudů.

Při soudním jednání okresních soudů zasedá buď pouze samosoudce nebo senát zastupovaný soudcem a dvěma přísedícími. Předseda senátu přísluší profesionálnímu soudci. Při projednávání civilního řízení zasedá výhradně samosoudce.

České soudnictví bývá kritizováno za pomalé a zbytečně zdlouhavé vedení soudních procesů, okresní soudy navíc za svou neodbornost. V mnoha případech se okresní soudy obrací na krajské soudy s dotazy, jak mají postupovat, nebo v případě špatného postupu při odvolání krajské soudy dokonce vrací prvoinstanční rozhodnutí okresním soudům. Z těchto důvodů dochází k mnoha zbytečným průtahům.

4.2.3 Krajské soudy

V České republice existuje osm krajských soudů. V Praze sídlí dva krajské soudy, krajský soud s pravomocemi pro Prahu se nazývá Městský soud v Praze a krajský soud s pravomocemi pro Středočeský kraj se jmenuje Krajský soud v Praze. Kromě toho je zřízeno šest poboček krajských soudů.

⁴⁹ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. Civilní proces a organizace soudnictví. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Doplněk, 2003, s. 623.

Krajské soudy rozhodují ve druhé instanci proti rozhodnutí okresních soudů, dále v prvoinstančním řízení v případech, které jim vymezuje zákon, a ve správním soudnictví. Věcná příslušnost krajských soudů je na rozdíl od věcné příslušnosti okresních soudů taxativně zakotvena. Věcnou příslušnost okresních soudů vymezuje zákon pouze demonstrativně.

V prvoinstančním řízení rozhoduje v civilních věcech samosoudce a v trestních věcech senát, který se skládá z předsedy senátu a dvou přísedících. V řízení druhé instance proti rozhodnutí okresního soudu zasedá senát, který je tvořen předsedou senátu a dvěma dalšími soudci.

Rozhodování okresních a krajských soudů se účastní i justiční čekatelé, vyšší soudní úředníci a soudní tajemníci, jejich pravomoci vymezuje přesně zákon. Oba typy soudů jsou složeny z předsedy soudu, místopředsedů, soudců a přísedících. Při určování, který soud bude činný v projednávání a soudním procesu dané věci, je u všech soudů České republiky rozhodující věcná a místní příslušnost.

4.2.4 Vrchní soudy

V České republice existují dva vrchní soudy, jeden byl zřízen v Praze, jeden v Olomouci. Pravomoci Vrchního soudu v Praze se vztahují na území Čech a pravomoci Vrchního soudu v Olomouci na území Moravy a Slezska. Hlavní funkcí vrchních soudů je činnost v řízení druhé instance proti rozhodnutí krajských soudů. Soudci zasedají v tříčlenném senátu. Vrchní soudy rozhodují také v první instanci v trestním řízení o nejzávažnějších trestných činech a v civilním řízení. Soudci vrchního soudu vytváří kárný senát.

Předsedové okresních, krajských i vrchních soudů jsou oprávněni podávat k Nejvyššímu soudu návrhy, které mohou přispět ke sjednocení rozhodování soudů České republiky.

4.2.5 Nejvyšší soud

Nejvyšší soud představuje nejvyšší orgán obecného soudnictví, do ústavního a správního soudnictví nesmí zasahovat. Nejvyšší soud dohlíží a usiluje o to, aby rozhodování soudů bylo jednotné a v souladu s platnými právními předpisy České republiky, zaujímá proto stanoviska k rozhodnutí soudů. Kompetence Nejvyššího soudu zakotvuje § 14 zákona o soudech a soudcích. Jednou z hlavních pravomocí je rozhodování o mimořádných opravných prostředcích v občanském a trestním řízení.

Nejvyšší soud sídlí v Brně. Je tvořen předsedou, místopředsedou, předsedy kolegií, předsedy senátů a dalšími soudci. V současnosti je jeho předsedkyní JUDr. Iva Brožová. Každý soudce Nejvyššího soudu má jednoho nebo více asistentů. Asistent soudce musí mít úplné vysokoškolské právní vzdělání, které získal na vysoké škole v České republice.

V rámci Nejvyššího soudu jsou vytvořena tři kolegia: trestněprávní, občanskoprávní a obchodněprávní. Kolegia rozhodují buď ve velkém senátu, který se skládá z devíti soudců, nebo v senátu, který je složen z předsedy senátu a dvou soudců. Velký senát rozhoduje ve věcech, které mu podstoupí tříčlenný senát příslušného kolegia.

4.2.6 Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud je nejvyšším článkem správního soudnictví. Sídlí v Brně, od roku 2003 je jeho předsedou JUDr. Josef Baxa.

Podobně jako Nejvyšší soud dohlíží a usiluje i Nejvyšší správní soud o to, aby rozhodování soudů bylo jednotné a v souladu s platnými právními předpisy České republiky. Z tohoto důvodu zaujímá stanoviska k rozhodnutí soudů ve věcech správního soudnictví. Nejvyšší správní soud je činný v řízení o mimořádných opravných prostředcích ve věcech správních. Čl. 87 odst. 3 Ústavy stanovuje, kdy namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud. Zdeněk Koudelka⁵⁰ hovoří o problematice důsledcích, které tato právní úprava v praxi přináší. Pojednává zejména o „faktické dvouinstančnosti“ řízení, která vzniká při rušení podzákoných právních předpisů a řešení kompetenčních sporů. Autor se vyslovuje pro zrušení možnosti rozhodovat Nejvyššího správního soudu v řízení týkajících se výše zmíněných záležitostí.

Nejvyšší správní soud je tvořen předsedou soudu, místopředsedou a dalšími soudci. Každému soudci stejně jako v případě Nejvyššího soudu asistuje jeden nebo více asistentů. V rámci Nejvyššího správního soudu byly zřízeny tři senáty: sedmičlenný, pětičlenný a tříčlenný, dále dva rozšířené senáty: sedmičlenný a devítičlenný. Sedmičlenný senát rozhoduje ve věcech volebních, politických stran a kompetenčních žalob, pětičlenný senát je činný v řízení o mimořádných opravných prostředcích na poli mezinárodní ochrany a tříčlenný senát v ostatních věcech. Sedmičlenný rozšířený senát je činný ve věcech, které mu byly postoupeny tříčlenným senátem, a devítičlenný

⁵⁰ HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. (EDS.). Dělna soudní moci v České republice. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2004, s. 80-84.

rozšířený senát v ostatních případech. „Soudci Nejvyššího správního soudu se zařazují rozvrhem práce do kolegií podle hlavních úseků své činnosti.“⁵¹

Předseda Nejvyššího správního soudu má vlastní poradní orgán, jímž je Soudcovská rada Nejvyššího správního soudu. Správa Nejvyššího správního soudu je v kompetenci Ministerstva spravedlnosti, prakticky ji vykonává předseda Nejvyššího správního soudu.

4.2.7 Ústavní soud

Čl. 83 Ústavy zakotvuje, že „Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti“⁵². Ústavní soudci jsou při svém rozhodování povinni se řídit pouze právní úpravou Ústavy a zákonem podle čl. 88 odst. 1 Ústavy.

Pravomoci Ústavního soudu zakotvuje čl. 87 Ústavy. Jedná se zejména o rozhodování souladu právních předpisů s ústavním pořádkem České republiky, v případě nesouladu je Ústavní soud oprávněn je zrušit. Dále je činný v řízení o souladu dosud neratifikovaných mezinárodních smluv s ústavním pořádkem, v řízení o ústavní stížnosti, ústavní žalobě a kompetenčních sporech. Okruh navrhovatelů oprávněných podat návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem závisí na věci, které se řízení týká, a případ od případu je odlišný. Např. pouze senát je oprávněn podat Ústavnímu soudu ústavní žalobu proti prezidentu republiky, pokud ho podezřívá ze spáchání velezrady.

Ústavní soud sestává z patnácti soudců jmenovaných do funkce prezidentem republiky na desetileté období. Navržený seznam soudců je postoupen senátu ke schválení. Jmenovaní soudci skládají slib před prezidentem České republiky. Jeden z nich zastává funkci předsedy a dva jsou zvoleni jeho místopředsedy. Soudci rozhodují buď v plénu nebo v senátu. Ústavní soudci vytváří čtyři tříčlenné senáty, jejich stálými členy se nemohou stát místopředsedové a předseda Ústavního soudu.

Funkci předsedy Ústavního soudu vykonává v současnosti JUDr. Pavel Rychetský. Sídlo Ústavního soudu se nachází v Brně.

4.3 Komparace soudní struktury Španělského království a České republiky

Španělská soudní soustava je oproti české soudní soustavě mnohem složitější a diferencovanější. Souvisí to bezpochyby s historickým vývojem, počtem

⁵¹ § 15 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. ze dne 21. března 2002, soudní řád správní, v platném znění.

⁵² Čl. 83 zákona č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992.

obyvatel, rozlohou státu, existencí autonomních oblastí a dalšími faktory. Řešení sporů a vedení soudních řízení na úrovni provincií a autonomních oblastí je také nutné vzhledem k efektivitě soudnictví, potřebě blízkosti soudu k občanům a faktu, že mezi jednotlivými autonomními oblastmi panují značně rozdílné hospodářské, společenské a kulturní poměry.

V obou soudních soustavách existují prvky neexistující v té druhé, např. ve Španělsku nebyla zřízena instituce Nejvyššího správního soudu, v České republice soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách.

Ve Španělsku jsou sídla soudů s celostátními pravomoci, tedy Nejvyššího soudu, Vrchního soudu a centrálních soudů, koncentrována v hlavním městě, naopak v České republice sídlí v hlavním městě pouze jeden ze dvou vrchních soudů. Nutno však dodat, že se u tohoto soudu ani o celostátní pravomoci nejedná. „... Brno bylo „odsouzeno“ stát se jakýmsi hlavním městem práva, neboť je sídlem prakticky všech nejdůležitějších soudních institucí (Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud) a také dalších orgánů ochrany práva (Veřejný ochránce práv, Nejvyšší státní zastupitelství). Tuto skutečnost doplňuje fakt, že Brno je zároveň univerzitním městem, ve kterém působí prestižní právnická fakulta s nejvýraznější tradicí pěstování právní vědy a výuky v naší republice.“⁵³

V obou státech stojí ženy v čele nejvyšších článků soudnictví. Ve Španělském království se stala v roce 2004 María Emilia Casas Baamonde jako první žena v historii předsedkyní Ústavního soudu. V České republice stojí v čele Nejvyššího soudu JUDr. Iva Brožová.

Španělské smírčí soudy, soudy prvního stupně a vyšetřovací soudy, soudy obchodní, soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném na ženách, soudy trestní, správní, pracovní, soudy pro mládež a soudy dohlížející nad výkonem trestu bych přirovnala k českým okresním soudům, jsou nejnižšími články soudní soustavy a rozhodují v civilním a trestním řízení. Okresní soudy jsou v soudním řízení činné vždy v první instanci, soudy první instance rozhodují v druhé instanci v opravných prostředcích proti rozhodnutí smírčího soudu a dále v první instanci v ostatních řízeních. Přesná obdoba smírčích soudů ani smírčích soudců, tedy soudců bez právního vzdělání a jmenovaných na dobu určitou, která trvá čtyři roky, v České republice neexistuje. Jako

⁵³ HLOUŠEK, V., ŠIMÍČEK, V. (EDS.). Dělbá soudní moci v České republice. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2004, s. 10.

osoby bez právního vzdělání a volení na dobu určitou (čtyři roky) zasedají u soudního řízení v České republice pouze přisedící. Ti ovšem nikdy samostatně nerozhodují, u soudu je vždy přítomen předseda soudu, který vede soudní řízení, přisedící se na rozhodování soudu pouze podílí. Důvodem vzniku smírčích soudů ve Španělsku je urychlení řízení a snaha ulehčit soudům první instance.

V obchodních věcech v první instanci jsou v České republice činné okresní a krajské soudy (taxativně vymezeno) a ve Španělsku soudy obchodní. Ve správních a pracovních věcech rozhodují v prvním stupni v případech, ve kterých to stanovuje zákon, české okresní soudy a španělské soudy první instance.

Specializované soudy zabývající se násilím spáchaném na ženách v České republice neexistují. Ve věcech jinak trestných činů, které spáchaly osoby mladší osmnácti let, rozhodují v České republice i ve Španělsku soudy pro mládež⁵⁴.

České krajské soudy přirovnám ke španělským provinciálním soudům a vrchním soudům autonomních oblastí. Všechny tyto soudy rozhodují o opravných prostředcích soudů nižší instance i v prvoinstančním řízení v zákonem stanovených případech.

Provinciální soudy vytváří sekce, vrchní soudy autonomních oblastí i krajské soudy zřizují senáty. Vrchní soudy autonomních oblastí a krajské soudy se shodují v civilním a trestním senátu. Tyto senáty mají ovšem v některých aspektech odlišné pravomoci. Trestní a civilní senáty krajských soudů mají zvláštní složení a rozhodují pouze v prvoinstančním řízení, v ostatních řízeních u krajských soudů je činný tříčlenný senát, který se skládá výhradně z profesionálních soudců. Senáty vrchních soudů autonomních oblastí rozhodují v zákonem stanovených případech jako jediná instance, proti prvoinstančnímu rozsudku krajských soudů se lze vždy odvolat k jednomu z vrchních soudů. Kromě trestního a civilního senátu vytváří vrchní soudy autonomních oblastí také správní a pracovní senát.

U krajských i provinciálních soudů se na rozhodování podílejí přisedící a porotní soudci, kteří nemají právní vzdělání. Vrchní soudy autonomních oblastí i krajské soudy jsou v zákonem stanovených případech činné ve správním soudnictví.

⁵⁴ V České republice se rozumí soudem pro mládež „zvláštní senát anebo v zákonem stanovených případech předseda takového senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu“.

§ 2 g zákona 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), v platném znění.

Vrchní soud Španělského království i vrchní soudy České republiky rozhodují v odvolacím řízení proti rozsudkům soudů nižšího stupně, tedy rozsudkům španělských centrálních soudů a českých krajských soudů. Španělský Vrchní soud má v rámci soudnictví významnější postavení oproti českým vrchním soudům. Souvisí to se skutečností, že španělský Vrchní soud má kompetence na území celého Španělského království, ale české vrchní soudy existují dva a jejich kompetence jsou územně rozdělené. Španělský Vrchní soud rozhoduje v první instanci ve věcech nejzávažnějších trestných činů a také ve správním soudnictví, např. v odvolacím řízení proti rozhodnutí ministrů a náměstků ministrů. Španělský Vrchní soud i české vrchní soudy vytvářejí senáty. V České republice ale neexistuje dvouinstanční řízení v rámci vrchních soudů, ve Španělsku řeší odvolací trestní senát Vrchního soudu odvolání proti rozsudkům, které vynesl trestní senát téhož soudu.

Ve Španělsku neexistuje instituce Nejvyššího správního soudu, porovnáám proto španělský Nejvyšší soud s českým Nejvyšším soudem a Nejvyšším správním soudem. V rámci španělského Nejvyššího soudu byl zřízen správní senát, naopak český Nejvyšší soud do správního soudnictví nezasahuje.

Zmíněné soudy jsou nejvyššími články soudnictví. Ústavní soudnictví je z jejich kompetence vyjmuto, jelikož je v obou státech ve výhradní kompetenci Ústavního soudu. V rámci španělského Nejvyššího soudu neexistuje obdoba českého obchodněprávního kolegia, naopak v rámci českého Nejvyššího soudu nebyly zřízeny kolegia s pravomocemi podobnými pracovnímu a vojenskému senátu španělského Nejvyššího soudu. Zmíněné soudy jsou činné v řízení ve věci mimořádných opravných prostředků a ve věcech, které jim výslovně stanovují zákony. Některé věci rozhoduje rozdílný senát španělského Nejvyššího soudu a kolegium českého Nejvyššího soudu. Např. ve Španělsku rozhoduje o protiprávnosti a zrušení politických stran zvláštní senát Nejvyššího soudu, v České republice přísluší tato pravomoc sedmičlennému senátu Nejvyššího správního soudu.

Ústavní soudy České republiky a Španělského království zastávají stejnou hlavní funkci, tedy chránit a hájit ústavnost svého státu. Přestože existují rozdíly, základní funkce a pravomoci obou ústavních soudů jsou podobné.

Ústavní soudy jsou činné zejména ve sporech a řízeních o shodě právních předpisů s ústavním pořádkem a jejich případném zrušení, pokud mu neodpovídají, a dále

o souladu mezinárodních smluv s ústavním pořádkem. Španělský Ústavní soud rozhoduje v kompetenčních sporech mezi státem a autonomními oblastmi a autonomními oblastmi mezi sebou. Obdoba u českého Ústavního soudu se nalézá v čl. 87 odst. 1 k), který stanovuje, že český Ústavní soud je činný v řízení o kompetenčních sporech mezi státem a orgány územní samosprávy.

Do českého Ústavního soudu je jmenováno 15 soudců, což je o tři více než do španělského. Funkční období ústavních soudců je v České republice o jeden rok delší než ve Španělsku. Ve Španělsku je nezbytné, aby občan zvolený do funkce soudce Ústavního soudu, vykonával předtím alespoň 15 let právnické povolání, v České republice je tato hranice stanovena na 10 let. Soudce obou soudů jmenuje do funkce hlava státu, ve Španělsku král, v České republice prezident. V České republice postačuje prezidentovi ke jmenování soudce Ústavního soudu souhlas senátu. Ve Španělsku je návrhováci pravomoc v kompetenci širšího okruhu státních orgánů. Španělské soudce Ústavního soudu navrhuje kongres, senát, vláda a Španělská soudcovská rada. Na základě těchto návrhů král příslušné soudce jmenuje.

Předseda španělského Nejvyššího soudu zastává zároveň funkci předsedy Španělské soudcovské rady. V České republice jsou zřizovány soudcovské rady u jednotlivých soudů⁵⁵ a plní funkci poradního orgánu předsedy soudu. Naopak Španělská soudcovská rada představuje samosprávný orgán soudní moci. Pravomoci Španělské soudcovské rady i českých soudcovských rad u jednotlivých soudů zákon taxativně vymezuje. Funkční období je v obou případech stanoveno na pět let.

⁵⁵ Soudcovské rady jsou zřizovány u Nejvyššího soudu, Nejvyššího správního soudu, vrchních, krajských a okresních soudů.

5. SOUDCI, PŘÍSEDÍCI, POROTNÍ SOUDCI

5.1 Soudci

5.1.1 Obecná část

V této podkapitole se budu zabývat komparací funkce soudce v České republice a ve Španělském království. Zaměřím se na nezbytné předpoklady uchazeče na funkci soudce, způsob jmenování soudce a zánik jeho funkce, nezávislost, nepřeložitelnost a inkompatibilitu soudce. Předpoklady pro jmenování soudce, příčiny zániku a atributy jeho funkce jsou v obou zemích podobné, což je dáno stejně jako u hlavních principů soudnictví především demokratickým uspořádáním státu.

Podle LOPJ se profesionální soudci ve Španělsku rozdělují na tři kategorie: soudce, soudce vyššího stupně a soudce Nejvyššího soudu. V České republice se soudci do kategorií netřídí.

5.1.2 Záruky nezávislosti

Jedním z nejdůležitějších atributů soudců je jejich nezávislost. LOPJ navíc zdůrazňuje, že soudci jsou v průběhu výkonu soudní moci nezávislí i na vládních orgánech soudní moci. K soudcovské nezávislosti přispívají zejména materiální, personální a funkční záruky: peněžité odměňování za výkon funkce soudce, skutečnost, že funkce soudce zaniká pouze za přesně zákonem stanovených podmínek, nepřeložitelnost a inkompatibilita funkce soudce s jinými funkcemi.

Obecně lze říci, že soudce je nepřeložitelný k jinému soudu. Česká i španělská právní úprava výslovně zakotvuje závažné důvody a podmínky, za kterých je možno soudce přeložit nebo dočasně přidělit k jinému soudu.

Zaměstnání a funkce neslučitelné s funkcí soudce jsou taxativně vymezeny. Jedná se zejména o výkon funkcí ve státní správě a ostatní výdělečné i nevýdělečné činnosti. Soudci nesmí být členy politických stran a odborů, naopak mohou vykonávat aktivity spojené s pedagogickou, vědeckou a literární činností. Soudce se musí ve svém profesionálním i osobním životě zdržet všech jednání, které by mohly narušit důvěru v nezávislost, nestrannost a zákonné vykonávání soudcovské moci⁵⁶.

⁵⁶ Jako příklad situace, ve které nastaly pochybnosti o nestrannosti a nezávislosti rozhodování soudce, uvedu chování JUDr. Jaromíra Jirsy. JUDr. Jirsa vystoupil v listopadu roku 2008 za přítomnosti Jana Kubiceho, bývalého ředitele Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu, na přednášce pro studenty, na které se mimo jiné diskutovalo o Kubicem zpráve. O dva týdny později rozhodoval o žalobě podané ze strany ČSSD proti Kubicemu a ministerstvu vnitra. JUDr. Jirsa žalobu zamítl.

5.1.3 Jmenování do funkce soudce

V České republice i ve Španělském království je pro jmenování soudcem nezbytná odborná kvalifikace, obecné podmínky a morální vlastnosti. Uchazeč o funkci soudce musí být občanem příslušného státu, způsobilý k právním úkonům, bezúhonný, mít právnické vzdělání, souhlasit s ustanovením do funkce soudce a s přidělením k určitému soudu. Český zákon o soudech a soudcích vyžaduje magisterské právnické vzdělání na vysoké škole v České republice, LOPJ soudní právnické vzdělání dále nespécifikuje. Ve Španělsku jsou výslovně vyloučeni uchazeči postižení psychickými a fyzickými překážkami, které znemožňují řádné vykonávání funkce soudce. V České republice musí soudce dosáhnout nejpozději v den jmenování věku 30-ti let, ve Španělsku postačuje být plnoletý. Další podmínku představuje v České republice úspěšné vykonání justiční zkoušky před komisí, kterou jmenuje ministerstvo spravedlnosti, ve Španělsku je nezbytné úspěšné absolvování teoretického a praktického kurzu pořádaného Justiční akademií. Zákon dále ustanovuje způsob a podmínky pro postup do funkce soudce vyššího stupně a soudce Nejvyššího soudu.

V České republice soudce do jejich funkce jmenuje prezident republiky a toto jmenování kontrasignuje předseda vlády nebo jiný jím pověřený člen vlády. Nově jmenovaný soudce skládá do rukou prezidenta slavnostní slib. Ve Španělsku jmenuje soudce Španělská soudcovská rada. Toto jmenování poté postupuje soudům vyššího stupně, pod které spadá soud první instance, u kterého bude příslušný soudce vykonávat svou funkci. Před tímto soudem vyššího stupně také soudce skládá slavnostní slib. Slavnostní sliby soudců jsou si v České republice a ve Španělsku po obsahové stránce podobné, jediný markantní rozdíl představuje skutečnost, že soudci ve Španělském království slibují věrnost Koruně.

5.1.4 Zánik funkce soudce

V České republice i ve Španělsku funkce soudce zaniká⁵⁷ odchodem do důchodu (ve věku 70-ti let), ztrátou občanství příslušného státu, dobrovolným pozbytím funkce soudce, kárným opatřením ve formě odvolání, z důvodu nezpůsobilosti k výkonu funkce soudce⁵⁸, odsouzením soudce za spáchání úmyslného trestného činu, úmrtím. V České

⁵⁷ Pro zjednodušení komparace nebudu rozlišovat, zda se jedná o ztrátu postavení soudce nebo propadnutí úřadu (toto dělení používá Organický zákon 6/1985, z 1. července o moci soudní, v platném znění).

⁵⁸ Důvody zavádějící příčinu pro nezpůsobilost soudce jsou ve španělské i české právní úpravě taxativně vymezeny.

republiky soudce pozbývá své funkce také z důvodu odsouzení za trestný čin spáchaný z nedbalosti.

5.2 Přisedící, porotní soudci

5.2.1 Obecná část

Prostřednictvím funkce českých přisedících a španělských porotních soudců se občané bez právního vzdělání podílí na výkonu soudní moci. Funkci přisedících a porotních soudců zakotvují Ústavy obou států, Ústava České republiky v čl. 94 odst. 2 a Ústava Španělského království v čl. 125.

Mnoho aspektů této funkce je odlišných, jedná se např. o způsob volby, minimální věkovou hranici, rozsah inkompatibility, složení soudu.

Původně měl institut přisedících pomoci přiblížit justici laické veřejnosti. Dnes je názor české společnosti na tuto funkci sporný, někteří preferují její ponechání, jiní naopak chtějí tuto funkci zrušit a to zejména proto, že ji považují za zastaralou a neefektivní.

5.2.2 Jmenování do funkce přisedícího, porotního soudce

Přisedící musí být občanem České republiky ve věku minimálně třiceti let, porotní soudce zletilým občanem Španělského království. V případě obou států zákon stanovuje podmínku způsobilosti k právním úkonům a přisedící / porotní soudce nesmí být pravomocně odsouzen za trestný čin. Dále LOTJ⁵⁹ zakotvuje, že porotní soudce musí umět číst a psát, bydlet v obci náležící do provincie, ve které byl souzený trestný čin spáchan, a nesmí být fyzicky nebo psychicky nezpůsobilý pro výkon funkce porotního soudce. Zákon o soudech a soudcích formuluje podmínku, že zkušenosti a morální vlastnosti přisedícího musí dávat záruku, že bude svou funkci řádně zastávat.

Přisedící okresních soudů jsou navrhováni a voleni členy zastupitelstev obcí v obvodu příslušného okresního soudu, přisedící krajských soudů členy příslušného zastupitelstva krajů. „Dále kandidáti na funkci přisedícího musí být v obvodu

⁵⁹ Španělská právní úprava používá pro označení Organického zákona 5/1995, z 22. května, o porotních soudcích, v platném znění, zkratkové slovo LOTJ. Španělsky se tento zákon nazývá Ley Orgánica 5/1995, de 22 de mayo, del Tribunal del Jurado.

příslušného zastupitelství, které je do funkce volí, přihlášení k trvalému pobytu nebo v něm musí pracovat.“⁶⁰ Funkční období přísedícího trvá čtyři roky.

Seznam uchazečů na funkci porotních soudců sestavují každý sudý rok provinciální kanceláře sčítání voličů⁶¹ a postupují ho předsedovi příslušného provinciálního soudu.

U přísedících i porotních soudců platí inkompatibilita funkcí.

5.2.3 Činnost přísedících a porotních soudců

Jak jsem již zmínila v kapitole týkající se struktury soudnictví, přísedící zasedají v zákonem stanovených případech u okresních a krajských soudů, porotní soudci u provinciálních soudů. Pokud se na rozhodování senátu okresního nebo krajského soudu podílejí přísedící, senát je tvořen dvěma přísedícími a předsedajícím profesionálním soudcem. Porotní soudy u provinciálních soudů se skládají z devíti členů poroty a předsedajícího profesionálního soudce.

Před zahájením každého soudního řízení, jehož se porotní soudci ze zákona účastní, probíhá slosování, na jehož základě je zjištěno, kteří porotní soudci z přítomných budou činní v řízení. Slosování se musí účastnit minimálně 20 porotních soudců, z jejichž jmen je vylosováno 9 porotních soudců a 2 náhradníci. Náhradníci jsou povinni zůstat až do vynesení rozsudku k dispozici. Vylosování porotní soudci skládají slavnostní slib před předsedajícím soudcem. Po složení slibu je zahájeno soudní řízení.

Přísedící i porotní soudci jsou vázáni platnými zákony a jsou povinni jednat nestranně a nezávisle. Porotní soudci rozhodují o vinně a nevinně obžalovaného, o druhu trestu a jeho výši rozhoduje předsedající soudce. V České republice rozhoduje celý senát prostřednictvím hlasování, přísedící mohou přehlasovat předsedajícího profesionálního soudce.

Přísedícím i porotním soudcům je za vykonávání jejich funkce vyplácena stanovená denní odměna, kromě toho obdrží náhradu výdajů, např. cestovného.

⁶⁰ STAVINHOVÁ, J., HLAVSA, P. Civilní proces a organizace soudnictví. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Doplněk, 2003, s. 110.

⁶¹ Původní španělský název zní „Delegaciones provinciales de la Oficina del Censo Electoral“, tyto kanceláře jsou zřizovány Národním statistickým úřadem.

ZÁVĚR

Jako hlavní cíle mé práce jsem si stanovila představit soudnictví Španělského království a České republiky a vytvořit komparativní analýzu těchto dvou systémů. Myslím si, že jsem stanovené cíle splnila. Španělským soudnictvím jsem se zabývala podrobněji než českým soudnictvím, protože španělské soudnictví je pro českého čtenáře velmi málo známé a česká literatura o španělském soudnictví nedostačující. Z tohoto důvodu považuji svou práci za přínosnou.

Největší důraz jsem při zpracování kladla na čtvrtou kapitolu s názvem Struktura španělského a českého soudnictví. V jednotlivých podkapitolách jsem pojednala o soudech Španělského království a České republiky. Zaměřila jsem se na fungování a pravomoci jednotlivých soudů a v komparaci jsem porovnávala španělské a české soudy s ohledem na věcné a územní pravomoci. Záměrně jsem nehodnotila, které soudnictví považuji za kvalitnější a lépe fungující. Soudnictví obou zemí je ovlivněno a přizpůsobeno historickému vývoji, společenským poměrům, počtu obyvatel, geografické poloze atd. Tyto okolnosti se v obou státech odlišují. Navíc struktura španělského soudnictví je uzpůsobena rozdělení státu na autonomní oblasti a ovlivněna nacionalismem.

Podle mého názoru plní soudnictví obou států vzhledem k výše uvedeným okolnostem svou funkci dobře. I přesto lze nalézt v právní úpravě i praxi slabá a kontroverzní místa. Například soudy nižší instance, v České republice se jedná především o okresní soudy, bývají často kritizovány za neobornost, zbytečné průtahy a zdlouhavost řízení. Naopak značnou úctu a respekt mají ve společnosti obou států nejvyšší soudy, tedy ústavní soudy, nejvyšší soudy a český Nejvyšší správní soud. V případě českého soudnictví ukáže lépe jeho kladné a záporné hodnoty při uplatnění v praxi až teprve čas. Zákon o soudech a soudcích byl uzákoněn teprve před několika lety. Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní je podstatně starší. Byl vyhlášen v roce 1985, proto je přizpůsobován novým okolnostem a potřebám a byl mnohokrát novelizován. V oblasti soudní struktury se novelizace týkala např. zřízení obchodních soudů. Obchodní soudy vznikly v roce 2004.

Organický zákon 6/1985, ze dne 1. července o moci soudní považuji pro laika za značně nepřehledný, je rozsáhlý a upravuje mnohé věci, o nichž zákon o soudech a soudcích pojednává pouze v základních rysech. Co týká podrobností, odkazuje zákon o soudech a soudcích často na zvláštní právní předpisy. Na jednu stranu je přehledný, na druhou stranu musí čtenář pro hlubší studium vyhledat a porovnat více zdrojů. Velice

kladně hodnotím, že španělské zákony uvozuje část, která pojednává o předešlé právní úpravě, o situaci v praxi a vysvětluje okolnosti, které zavedávají podnět pro novou právní úpravu. Tyto úvodní části mi pomohly rozšířit si rozhled v dané problematice a usnadnily zpracování zdrojů. Při studiu španělských zákonů jsem si výrazně zlepšila své jazykové znalosti španělštiny v právní oblasti a naučila se lépe orientovat v právní úpravě zákonů.

Soudnictví obou států je srovnatelné, velmi podobné jsou zejména principy, na kterých se zakládá. Nejvíce k tomu přispívá současná demokratická právní úprava a oddělení soudní moci od moci zákonodárné a výkonné. Významný rozdíl v oblasti dělby moci představuje skutečnost, že se v České republice státní zastupitelství zařazuje do moci výkonné, naopak ve Španělsku tvoří součást moci soudní.

Současné demokratické zřízení obou států se v praxi odráží i v personálním zastoupení mužů a žen v soudnictví. Zejména Španělé kladou na tuto problematiku značný důraz. Ženy zastávají v obou zemích některé z nejvýznamnějších funkcí. Ve Španělském království předsedá žena Ústavnímu soudu, v České republice Nejvyššímu soudu.

RÉSUMÉ

Mi trabajo se llama “La Análisis Comparativa de la Jurisdicción de República Checa y de España”. El objetivo de este trabajo es presentar el poder judicial de la República Checa y de España y comparar su funcionamiento en cada uno de los países mencionados.

El trabajo está dividido en cinco capítulos. Están dedicados a los temas de historia, legislación válida, principios judiciales, órganos judiciales y el estatuto jurídico de los juzgados, magistrados y jurados. Los capítulos de historia, legislación válida y órganos judiciales están divididos en tres partes, una parte sobre la situación en la República Checa, una parte sobre la situación en España y la comparación. Los otros dos capítulos sobre los principios judiciales y el estatuto jurídico de los juzgados, magistrados y jurados, se componen sólo de la comparación por que el problema de ambos temas es muy parecido.

Las constituciones de ambos países afirman que se trata de estados democráticos. El poder estatal está dividido en el poder legislativo, ejecutivo y judicial. El poder judicial es independiente de los otros poderes. Hay una diferencia significativa entre el poder judicial checo y el español. En la República Checa el Ministerio Fiscal forma parte del poder ejecutivo, en España del poder judicial.

La historia del poder judicial de España y de la República Checa es comparable. La primera constitución de ambos estados fue promulgada en la primera mitad del siglo XIX. Las constituciones habían proclamado valores democráticos y dividieron el poder estatal en el poder legislativo, ejecutivo y judicial y redujeron el poder del monarca.

La República Checa y España han pasado por un desarrollo histórico bastante parecido. Vivieron un período del sistema democrático y después unos cuarenta años de totalidad. En el caso de España se trataba de fascismo, en la Checoslovaquia de comunismo. La jurisdicción fue obligada a actuar a favor de las necesidades de estos regímenes.

En materia de jurisdicción las normas españolas básicas y más significantes son: la Constitución de 27 de diciembre de 1978 y la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de Julio, del Poder Judicial. Las normas checas más importantes son: la Constitución de la República Checa de 16 de diciembre de 1992, el Documento de los Derechos

Fundamentales y de las Libertades Públicas y la Ley 6/2002, de 30 de noviembre 2001 de los Juzgados, Tribunales, Jueces y Magistrados.

En el contenido de ambas constituciones hay varias diferencias. Como ya hemos mencionado antes, la Constitución española incorpora el Ministerio Fiscal en el poder judicial, la Constitución checa en el poder ejecutivo. A diferencia de la Constitución checa, la Constitución española no menciona concretamente los nombres de los Juzgados y Tribunales, puesto que en el año de proclamación de la Constitución de 1978 habían sido válidas las leyes antiguas.

La jurisdicción de la República Checa y de España se basa en los principios jurídicos que son muy parecidos. Se trata por ejemplo de la unidad jurisdiccional, de la ejecución del poder judicial exclusivamente por Juzgados y Tribunales, de la participación de los ciudadanos en la ejecución del poder judicial, de la independencia e inmovilidad de los jueces. Los jueces están sometidos únicamente a leyes válidas.

Las sentencias están promulgadas siempre en público. En España las sentencias están promulgadas en nombre del Rey, en la República Checa en nombre de la República. El juicio arbitral presenta otra manera de resolver varios litigios.

La jurisdicción está dividida en la jurisdicción civil, penal, contencioso-administrativa y constitucional. La tarea principal de la jurisdicción es proteger los derechos de los ciudadanos y el interés público.

En lo que se refiere al poder judicial el Estado atribuye unas competencias a las Comunidades Autónomas. Se trata por ejemplo de nominación y nombramiento de los funcionarios importantes. Como la Constitución declara la unidad jurisdiccional, las Comunidades Autónomas no pueden crear su propio sistema jurídico.

En España el poder judicial está ejecutado por los siguientes juzgados y tribunales: por los Juzgados de Paz, los Juzgados de Primera Instancia e Instrucción, los Juzgados de lo Mercantil, de lo Penal, de Violencia sobre la Mujer, de lo Contencioso-administrativo, de lo Social, de Vigilancia Penitenciaria y de Menores, por las Audiencias Provinciales, por los Tribunales Superiores de Justicia, por la Audiencia Nacional, por el Tribunal Supremo y el Tribunal Constitucional.

El sistema jurídico checo consta de los siguientes juzgados: *okresní soudy* (de los Juzgados Municipales), *krajské soudy* (de los Juzgados Regionales),

vrchní soudy (de las Audiencias), del Tribunal Supremo, el Tribunal Supremo de lo Contencioso-administrativo y el Tribunal Constitucional.

En España hay además juzgados militares, que en la República Checa fueron derogados en el año 1993 debido a los motivos políticos. El sistema jurídico español es mucho más complicado que el sistema checo. En ambos sistemas hay unas instituciones que no podemos encontrar en el otro sistema. Por ejemplo en el sistema jurídico español no existe el Tribunal Supremo de lo Contencioso-administrativo, por otro lado en la República Checa no hay la función del Juez de Paz.

En España hay un órgano autónomo de gobierno del poder judicial. Se llama el Consejo General del Poder Judicial. El Presidente del Tribunal Supremo preside ambas instituciones. En la República Checa hay Consejos del Poder Judicial dentro de los Juzgados Municipales, los Juzgados Regionales, las Audiencias, el Tribunal Supremo y el Tribunal Supremo de lo Contencioso-administrativo. Los checos Consejos del Poder Judicial tienen sólo el papel consultivo.

En España hay sedes de Tribunales con las competencias nacionales en la capital, es decir las sedes del Tribunal Constitucional, del Tribunal Supremo, de la Audiencia Nacional, de los Juzgados Centrales. Al contrario en la República Checa hay en la capital sólo una de las Audiencias y cabe mencionar que la Audiencia no tiene competencias nacionales.

En ambos países las mujeres desempeñan unos de los puestos más altos dentro del sistema judicial. En España María Emilia Casas Baamonde preside el Tribunal Constitucional, en la República Checa JUDr. Iva Brožová preside el Tribunal Supremo.

En España „la Carrera Judicial consta de tres categorías: Magistrado del Tribunal Supremo, Magistrado, Juez.“⁶² En la República Checa no hay categorías de la carrera judicial. La función de los jueces en ambos países es muy parecida. El atributo más importante es la independencia, que está apoyada por garantías materiales, personales y funcionales.

La jurisdicción de España y de la República Checa es comparable, los principios son muy parecidos, el sistema jurídico se diferencia mucho.

⁶² Art. 299 de la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de Julio, del Poder Judicial.

GLOSÁŘ

česky

justiční správa
Nejvyšší soud
nejvyšší státní zástupce
obchodní soudy
porotce
porotní soud
pracovní soudy
provinciální soudy
rozsudek
Sbírka zákonů
senát
smírčí soudy
státní zastupitelství
soud
soud (vyššího stupně)
soudce
soudce (působící u soudu vyššího stupně)
soudní moc, soudnictví
soudní řízení
soudy dohlížející nad výkonem trestu
soudy pro mladistvé
soudy prvního stupně
soudy rozhodující ve věci násilí spáchaném
na ženách
správní soudy
Španělská soudcovská rada
trestní soudy
trestný čin
Ústavní soud
Vrchní soud
vrchní soudy autonomních oblastí
vyšetřovací soudy

španělsky

administración de justicia
Tribunal Supremo
Fiscal General del Estado
Juzgados de lo Mercantil
jurado
Tribunal del Jurado
Juzgados de lo Social
Audiencias Provinciales
sentencia
Boletín Oficial del Estado
sala
Juzgados de Paz
Ministerio Fiscal
juzgado
tribunal
juez
magistrado
poder judicial
actuación judicial
Juzgados de Vigilancia Penitenciaria
Juzgados de Menores
Juzgados de Primera Instancia
Juzgados de Violencia sobre la Mujer
Juzgados de lo Contencioso-administrativo
Consejo General del Poder Judicial
Juzgados de lo Penal
delito
Tribunal Constitucional
Audiencia Nacional
Tribunales Superiores de Justicia
Juzgados de Instrucción

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADAMOVIÁ, Karolina, RIEGROVIÁ, Běla, SKŘEJPKOVIÁ, Petra, SOUKUP, Ladislav, ŠOUŠA, Jiří. *Dějiny českého soudnictví do roku 1938*. 1. vyd. Praha: LexisNexis CZ s. r. o., 2005. 231 s. ISBN 90-86920-07-0

BRYNDA, Jiří. *Španělsko-český právníký a ekonomický slovník*. Linde Praha, a. s., 2007. 703 s. ISBN 978-80-7201-669-3

HLOUŠEK, Vít, ŠIMÍČEK, Vojtěch, (EDS.). *Dělba soudní moci v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2004. 287 s. ISBN 80-210-3318-5

SCHELLEOVIÁ, Ilona. *Organizace soudnictví II. část*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brně, 2003. 55 s. ISBN 80-210-0625-0.

SCHELLEOVIÁ, Ilona. *Soudy a soudní právo*. 1. vyd. Zlín: ŽIVA v.o.s. 250 s. ISBN 80-901745-0-7

SCHELLEOVIÁ, Ilona, SCHELLE, Karel, SCHELLE, Karel jr. *Organizace soudnictví a právní služby*. 1. vyd. Praha: Alfa Publishing, Brno: B.I.B.S., 2006. 213 s.
ISBN 80-86851-39-7 (Alfa Publishing)
ISBN 80-86575-40-3 (B.I.B.S.)

STAVINOHOVIÁ, Jaruška, HLAVSA, Petr. *Civilní proces a organizace soudnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Doplněk, 2003. 660 s.
ISBN 80-210-3271-5 (Masarykova univerzita Brno)
ISBN 80-7239-155-0 (Doplněk Brno)

SEZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Constitución Española de 27 de Diciembre de 1978.

Ley Orgánica 2/1979, de 3 de octubre, del Tribunal Constitucional.

Ley Orgánica 6/1985, de 1 de Julio Del Poder Judicial.

Ley Orgánica 4/1987, de 15 de julio, de la Competencia y Organización de la Jurisdicción Militar.

Ley Orgánica 5/1995, de 22 de mayo, del Tribunal del Jurado.

Ley 29/1998, de 13 de julio, reguladora de la Jurisdicción Contencioso-Administrativa.

Real Decreto 1608/2005, de 30 de diciembre, por el que se aprueba el Reglamento Orgánico del Cuerpo de Secretarios Judiciales.

Reglamento 3/1995, de 7 de junio, de los Jueces de paz.

Constitución política de la Monarquía Española. Promulgada en Cádiz el 19 de marzo de 1812.

Ley Provisional sobre organización del Poder Judicial de 15 de septiembre de 1870.

Ley Adicional a la Orgánica del Poder Judicial de 14 de octubre de 1882.

Constitución de la República Española de 1931.

Ley de Bases para la reforma de la Justicia Municipal de 19 de julio de 1944.

Zákon č. 1/1993 Sb. ze dne 16. prosince 1992.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 182/1993 Sb. ze dne 16. června 1993, o Ústavním soudu.

Zákon č. 198/1994 Sb. ze dne 27. září 1994, o vyšších soudních úřednících.

Zákon č. 150/2002 Sb. ze dne 21. března 2002, soudní řád správní.

Zákon č. 6/2002 Sb. ze dne 30. listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

Zákon č. 121/1920 Sb. Národního shromáždění, kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

http://www.mjusticia.es/cs/Satellite?c=Page&cid=1057821035150&lang=es_es&menu_activo=1057821035150&pagename=Portal_del_ciudadano%2FPage%2FAdministracionJusticia

http://noticias.juridicas.com/base_datos/

<http://iabogado.com/esp/guialegal/guialegal.cfm?IDCAPITULO=14010000#1401020000000>

<http://www.tribunalconstitucional.es/>

<http://www.poderjudicial.es/eversuite/GetRecords?Template=default>

<http://www.concourt.cz/>

<http://www.nsoud.cz/>

http://www.nssoud.cz/default.aspx?cls=art&art_id=1

<http://www.ustrcr.cz/>

<http://www.ine.es/censoe/menucenso.htm>

Článek „El Gobierno creará una Sala de Apelación en la Audiencia Nacional“ dostupný z

http://www.iustel.com/v2/diario_del_derecho/noticia.asp?ref_iustel=1002673 [20.3.09]

Článek „Soudní přisedící přežitek minulosti“ dostupný z

<http://www.mesec.cz/clanky/soudni-prisedici-prezitek-minulosti/> [1.4.09]

Článek „Soudce Jirsa nebude potrestán za debatu s Kubicem“ dostupný z

http://zpravy.idnes.cz/soudce-jirsa-nebude-potrestan-za-debatu-s-kubicem-fby-/krimi.asp?c=A090316_211523_krimi_pei [4.4.09]

Článek „Soudce Jirsa debatoval s Kubicem. Podle ministra to neměl dělat“ dostupný z

<http://domaci.ihned.cz/c1-35685820-soudce-jirsa-debatoval-s-kubicem-podle-ministra-to-nemel-delat> [4.4.09]

Článek „Los dos grapos que asaltaron un furgón en Vigo asesinan a un policía en Madrid“ dostupný z

<http://www.elmundo.es/2000/11/18/espana/18N0006.html> [5.4.09]